

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Факультет іноземних мов
Кафедра англійської мови

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

З методики викладання англійської мови на тему:

**„Використання інтерактивних методів навчання для формування лексичної
компетентності на уроках англійської мови в середній школі”**

Виконала:

Студентка 2 курсу, 612 групи

Кушмелюк Х.Ю.

Напряму підготовки: 014 Середня освіта

Керівник: к.пед.н., доц. Шиба А.В.

Національна шкала

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

Чернівці – 2024

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Х. Ю. Кушмелюк

АНОТОЦІЯ

Кушмелюк, Христина. 2024. „Використання інтерактивних методів навчання для формування лексичної компетентності на уроках англійської мови в середній школі”. [Кваліфікаційна робота]. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Факультет іноземних мов Кафедра англійської мови. – науковий керівник: к.п.н., доцент Шиба Альона. Чернівці: ЧНУ. 2024. 92 с.

При плануванні уроку іноземної мови сучасний вчитель замислюється над тим, як залучити всіх учнів до роботи, як цікаво подати інформацію та в який спосіб опрацювати матеріал, щоб він краще закріпився у пам'яті учнів. Тож інтерактивні методи навчання безсумнівно приходять на допомогу, адже послуговуючись ними можна не тільки цікаво та ефективно спланувати урок, але й залучити учнів до активної взаємодії в освітньому процесі. Інтерактивні методи навчання мають важливе значення і для розвитку іншомовної лексичної компетентності в учнів середньої школи, оскільки ці методи сприяють ефективному засвоєнню учнями словникового запасу.

Відтак, метою нашого дослідження є аналіз сучасних тенденцій у викладанні англійської мови, визначення позитивного впливу інтерактивних методів на формування лексичної компетентності та активність учнів, а також виявлення оптимальних стратегій їх впровадження для досягнення найкращих результатів. Ключовими завданнями дослідження є аналіз поняття лексичної компетентності, висвітлення особливостей сучасних підходів до викладання англійської мови в середній школі згідно з принципами НУШ, з'ясування вікових особливостей учнів середньої школи, розгляд концепції інтерактивних методів навчання, дослідження впливу інтерактивних методів на формування лексичної компетентності в учнів середньої школи, організація та проведення пробного навчання із використанням інтерактивних методів у рамках навчального плану та інтерпретація результатів пробного навчання.

Дослідження складається із трьох частин. Розділ 1 містить 3 частини у яких викладена теоретична інформація щодо формування лексичної компетентності в учнів середньої школи на уроках іноземної мови. Розділ 2 складається із 3 частин, де розглядається роль інтерактивних методів навчання під час формування учнівської лексичної компетентності. Розділ 3 містить 3 частини, у яких наведено опис організації та проведення пробного навчання із використанням інтерактивних методів для формування лексичної компетентності. Дослідження завершується загальними висновками.

Ключові слова: *лексична компетентність, інтерактивні методи навчання, пробне навчання, англійська мова, середня школа.*

ABSTRACT

Kushmeliuk, Khrystyna. 2024. "The use of interactive teaching methods for the formation of lexical competence in secondary school English lessons." [Master's Thesis]. – Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Faculty of Foreign Languages, Department of English Language. – Supervisor: Assoc. Prof. Aliona Shyba, PhD. Chernivtsi: ChNU. 2024. 92 p.

While planning a foreign language lesson, a modern teacher thinks about how to involve all students in the lesson, how to present information in an interesting way, and how to work on the material so that it sticks in students' minds better. So, interactive teaching methods will undoubtedly come to the rescue, as they can not only help us plan a lesson in an interesting and effective way, but also engage students in active interaction in the educational process. Interactive teaching methods are also important for the development of secondary school students' foreign language lexical competence, as these methods contribute to the effective acquisition of vocabulary by students.

Therefore, the purpose of our study is to analyze current trends in teaching English, to determine the positive impact of interactive methods on the formation of lexical competence and student activity, and to identify the best strategies for their implementation to achieve the best results. The key tasks of the study are to analyze the concept of lexical competence, highlight the features of modern approaches to teaching English in secondary school in accordance with the principles of the NUS, find out the age characteristics of secondary school students, consider the concept of interactive teaching methods, study the impact of interactive methods on the development of lexical competence in secondary school students, organize and conduct trial teaching using interactive methods within the curriculum and interpret the results of the trial.

The study consists of three parts. Chapter 1 consists of 3 parts that present theoretical information on the development of secondary school students' lexical competence in foreign language lessons. Chapter 2 consists of 3 parts that deal

with the role of interactive teaching methods in the development of students' lexical competence. Chapter 3 consists of 3 parts that describe the organization and conduct of trial teaching with the use of interactive methods for the development of lexical competence. The study concludes with general conclusions.

Keywords: *lexical competence, interactive teaching methods, trial teaching, English, secondary school.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	14
1.0 Вступні зауваження.....	14
1.1 Сутність лексичної компетентності в науково-педагогічній літературі..	15
1.2 Фактори, що впливають на ефективність формування іншомовної ЛК учнів СШ.....	20
1.3 Вікові особливості учнів середньої школи.....	24
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	28
2.0 Вступні зауваження.....	28
2.1 Сучасні підходи до викладання англійської мови в середній школі згідно з принципами НУШ.....	29
2.2 Поняття та класифікація інтерактивних методів навчання.....	36
2.3 Роль інтерактивних методів навчання для ефективного вивчення лексики.....	43
Висновки до розділу 2.....	47
РОЗДІЛ 3. АПРОБАЦІЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ....	49
3.0 Вступні зауваження.....	49
3.1 Організація та проведення пробного навчання.....	50
3.2 Критерії та показники сформованості іншомовної лексичної компетентності учнів 6 класу.....	57
3.3 Інтерпретація результатів пробного навчання.....	60

Висновки до розділу 3.....	67
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	72
ДОДАТКИ.....	77

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЛК – лексична компетентність

ЛО – лексична одиниця

НУШ – Нова українська школа

СШ – середня школа

ВСТУП

У сучасному освітньому середовищі важливе завдання вчителя англійської мови в середній школі полягає в ефективному формуванні лексичної компетентності учнів. З розвитком технологій та активізацією інтерактивних підходів до навчання стає необхідністю впровадження новаторських методів, спрямованих на підвищення мотивації та активності учнів під час вивчення англійської мови.

Спроби поєднати традиційні підходи до навчання з інтерактивними методами стають особливо актуальними в контексті формування лексичної компетентності. Інтерактивні методи, такі як рольові ігри, імітаційні вправи, використання мультимедійних засобів та інтерактивних онлайн-ресурсів, створюють невід'ємний простір для залучення учнів до активної участі в процесі навчання.

Сучасний світ, що швидко змінюється, вимагає від учнів не тільки володіння базовими навичками, але і високим рівнем комунікативної компетентності в англійській мові. Лексична компетентність, яка визначається обсягом та якістю словникового запасу, стає ключовою складовою в мовному розвитку учнів. Питання лексичної компетентності досліджували такі науковці як Н. Горбунова, А. Красуля, А. Шумило, В. Новосьолова та ін. З метою впорядкування цього складного процесу навчання виникає потреба в пошуку інноваційних методів, спрямованих на залучення, мотивацію та поглиблене вивчення лексичних одиниць. Українські вчені Н. Коломієць, О. Пехота, О. Пошетун, М. Скрипник та інші, зробили вагомий внесок у дослідженні проблеми впровадження інтерактивних методів навчання в навчальний процес.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що впровадження інтерактивних методів навчання має важливе значення для розвитку високої лексичної компетентності під час вивчення англійської мови в середній школі, оскільки ці методи не лише покращують засвоєння учнями словникового запасу, але й сприяють активному залученню, критичному

мисленню та глибшому розумінню лінгвістичних особливостей, що в кінцевому підсумку забезпечує учнів мовними навичками, необхідними для ефективного спілкування у все більш взаємопов'язаному світі.

Метою дослідження є аналіз сучасних тенденцій у викладанні англійської мови, визначення позитивного впливу інтерактивних методів на формування лексичної компетентності та активність учнів, а також виявлення оптимальних стратегій їх впровадження для досягнення найкращих результатів.

Завданнями дослідження постають:

- Проаналізувати поняття лексичної компетентності
- З'ясувати особливості сучасних підходів до викладання англійської мови в середній школі згідно з принципами НУШ
- Висвітлити вікові особливості учнів середньої школи
- Розглянути концепцію інтерактивних методів навчання
- Дослідити вплив інтерактивних методів на формування лексичної компетентності в учнів середньої школи
- Описати процедуру проведення пробного навчання із використанням інтерактивних методів у рамках навчального плану
- Окреслити результати дослідження

Об'єктом дослідження постає процес формування лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови.

Предметом дослідження є використання інтерактивних методів навчання як засобу досягнення оптимальних результатів у формуванні лексичної компетентності. Предмет дослідження охоплює конкретні педагогічні практики, стратегії та методи, що базуються на використанні інтерактивних засобів та технологій у процесі вивчення лексики на уроках англійської мови.

Методи дослідження обрано відповідно до мети роботи, поставлених завдань, матеріалу дослідження та згідно з теоретико-методологічною спрямованістю роботи:

1. **Літературний огляд:** Першим кроком є детальний огляд літератури, що стосується інтерактивних методів навчання. Було опрацьовано попередні дослідження, теорії та практичний досвід у цій галузі.
2. **Спостереження:** Проведення спостереження за навчальними процесами в класі або іншому навчальному середовищі, де використовуються інтерактивні методи.
3. **Аналіз даних:** Після збору даних їх було проаналізовано та опрацьовано.
4. **Розгляд ситуації:** Вивчення конкретних випадків або проектів, де інтерактивні методи навчання вже були використані, щоб з'ясувати, як вони вплинули на навчання та результати.
5. **Пробне навчання:** Визначення ефективності впровадження інтерактивних методів навчання порівняно з традиційними методиками на уроках англійської мови для розвитку лексичної компетентності учнів.

Наукова новизна роботи полягає в розробці та практичному використанні на уроках англійської мови методів та прийомів інтерактивного навчання як ефективного інструменту для формування лексичної компетентності учнів середньої школи.

Теоретична значущість роботи полягає в систематичному аналізі інтерактивних методів навчання та їх потенціалу для формування лексичної компетентності учнів.

Практична значущість роботи виявляється у можливості розробки та впровадження новаторських програм викладання англійської мови в середній школі на основі інтерактивних методів. Результати дослідження можуть слугувати орієнтиром для вчителів, навчальних закладів та методистів у покращенні методології викладання, сприяючи вдосконаленню якості

навчання та підготовки учнів до успішного володіння англійською мовою.

Особистий внесок полягає у виявленні специфіки використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови задля формування лексичної компетентності учнів середньої школи.

На основі основної мети та поставлених завдань дослідження була складена **структура роботи**, яка складається зі вступу, трьох розділів з висновками до них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

1.0 Вступні зауваження

У Розділі 1 досліджено питання лексичної компетентності у науково-педагогічних джерелах, розглянуто основні фактори, що формують лексичну компетентність учнів середньої школи. Крім того, висвітлено важливі шкільні чинники, зокрема методи та ресурси, що розвивають лексичну компетентність школярів та узагальнено основні вікові характеристики учнів середньої школи.

1.1 Сутність лексичної компетентності в науково-педагогічній літературі

У сучасному середовищі навчання, де все більше уваги приділяється володінню мовами, проблема розвитку словникового запасу стає дуже важливою. Зростання інтересу до іноземних мов та поширення міжнародної комунікації роблять цю тему особливо актуальною для подальшого вивчення та розвитку.

Для початку охарактеризуємо, що собою являє лексика. Різні вчені-лінгвісти дають власні інтерпретації цього терміну, але вони не надто суперечать один одному. За словами І. Холод „Лексика – це словниковий склад мови; провідний компонент мовленнєвого спілкування; у мовленні взаємодіє з граматикою і фонетикою” [17, с. 43].

Найменшою одиницею вивчення на лексичному рівні є лексична одиниця. До складу лексичних одиниць входять такі категорії [17, с. 43]:

- слова (наприклад: garden, table, window і т. д.);
- сталі словосполучення (наприклад: come into view, get lost і т. д.);
- фразеологізми (наприклад: Break a leg!, as poor as a church mouse)
- клішовані звороти (наприклад: Hit the hay, A piece of cake і т.д.), які підлягають засвоєнню у мовленні в цілісному вигляді.

Лексична компетентність, як важливий аспект мовної компетентності, привертає увагу різних дослідників, які визначають її з різних точок зору. Наприклад, Л. Наконечна у своїй науковій статті посилаючись на дослідницю Н. Горбунову стверджує, що лексична компетентність це здатність миттєво викликати з тривалої пам'яті еталон слова залежно від конкретного мовленнєвого завдання та включати це слово в мовленнєвий ланцюг [10, с. 67]. Крім того, дослідниця вдало цитує В. Новосьолову, яка стверджує, що лексична компетентність – це складник мовної компетентності, який полягає в усвідомленому й умотивованому оволодінні лексичними засобами мови й умінні користуватися ними [10, с. 67]. На додаток, науковець Л. Наконечна

спираючись на дослідницькі дані В. Новосьолової зазначає, що лексична компетентність передбачає не лише наявність багатого словникового запасу, а й уміння використовувати наявні і активі лексичні елементи в процесі мовлення для вираження своєї позиції й ставлення до сказаного, здатність варіювати лексичними засобами залежно від сфери й ситуації, у яких відбувається комунікативний процес [10, с. 67].

Вивчення іноземної мови включає в себе два важливих аспекти - когнітивний (здатність до розумового сприйняття і обробки зовнішньої інформації) і комунікативний (здатність вступати в комунікацію). Без когнітивного елементу, тобто без знання слів, стійких словосполучень і виразів, неможливо перейти до подальшого спілкування або розмови іноземною мовою, оскільки саме зі слів будуються фрази і речення, і чим більше словниковий запас іноземних слів, тим легше розуміти написаний текст і висловлювати свої думки [26, с. 118].

Багатокомпонентна структура іншомовної комунікативної компетентності представлена граматичною, лексичною, мовною та соціокультурною компетентностями. Рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності безпосередньо залежить, серед іншого, від якості сформованості лексичної компетентності [26, с. 118].

Дослідниця І. Холод чітко зазначає, що метою навчання лексики є формування лексичної компетентності під якою розуміють знання та вміння користуватися словниковим запасом мови [17, с. 43].

Поглянемо на елементи лексичної компетентності більш детально, а отже, розглянемо її будову. Ця компетентність включає три ключові аспекти: лексична навичка, лексичні знання і лексична усвідомленість [6, с. 51].

Лексична навичка – це автоматизована навичка розуміння і вживання іншомовної лексики на інтуїтивному рівні, яка забезпечує вдале лексичне оформлення власного мовлення і адекватне сприйняття лексичного оформлення мовлення інших [15, с. 19].

Лексичні знання – це відтворення у свідомості людини результату

пізнання лексичної системи іноземної мови як цілісного явища і власне правил її застосування на практиці [6, с. 51].

Лексична усвідомленість представляє собою компонент цілісної лінгвістичної усвідомленості, або свідомо-рефлексивного підходу до явищ мови і мовлення, а також до індивідуального оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю [15, с. 20].

Формування лексичної компетентності полягає в утворенні та закріпленні у свідомості учня стійких асоціативних зв'язків між звуковою/графічною формою іншомовних лексичних одиниць (слів, стійких словосполучень) та їх понятійним змістом [26, с. 118].

Оволодіння лексичною компетентністю передбачає засвоєння форми слова, його значення та вживання. Під формою слова розуміється його звукова конструкція, без якої стає неможливим правильно розуміти слово на слух і власноруч адекватно його вимовляти. Також до цієї компетентності входить вміння відтворювати графічну форму слова, оскільки без цього воно може залишитися нерозпізнаним під час читання і неможливим для написання. Таким чином, повне освоєння слова включає у себе як звукові, так і графічні аспекти, які взаємодіють для повного розуміння і використання мовлення [19, с. 200].

Для розвитку лексичної компетентності учнів необхідно, аби вони мали змогу застосовувати її в процесі виконання цікавої для них діяльності. Тому одним з важливих викликів для сучасного вчителя постає створення зацікавленості учнів у навчанні. Якщо вдало обрати стратегію та розробити план, вивчення англійської мови може стати захопливим і не таким важким, а навпаки, цікавим і непримусовим. Такий процес може включати індивідуальну роботу та колективні зусилля, дозволяючи учням розвивати свої навички самостійно та у групі [31].

Очевидним є той факт, що поняття «іншомовна лексична компетентність» має комплексний характер, оскільки містить в собі як лінгвістичні, так і психологічні та соціокультурні ознаки.

Українські вчені А. Красуля та А. Шумило визначають поняття «іншомовна лексична компетентність» – здатність людини лаконічно оформлювати свої висловлювання, виражати думки, ідеї, розуміти мовлення інших, яка базується на комплексній і динамічній взаємодії відповідних знань, навичок, умінь та лексичній обізнаності [6, с. 51].

Крім того, логічніше розглядати іншомовну лексичну компетентність як комплексне явище, яке входить як в склад комунікативної, так і лінгвістичної компетентності. Це обумовлено тим, що успішне оволодіння нею визначається різноманітними факторами, які охоплюють не лише вміле використання засвоєного словникового запасу у процесі спілкування, а й знання граматичних, фонетичних та орфографічних особливостей використання лексичної одиниці як у письмовому, так і в усному мовленні [6, с. 51].

Процес формування іншомовної лексичної компетентності в учнів розглядається на трьох етапах:

Першим етапом є *ознайомлення* із новими словами, де відбувається усвідомлення теоретичних аспектів лексичної системи іноземної мови, вивчення правил її використання, семантизація лексичних одиниць, а також практика їх застосування в реальних контекстах [9, с. 228-229].

Наступною стадією є етап *автоматизації* нових лексичних одиниць, де формується навичка використання слів у межах словоформ, словосполучень, фраз/речень, а також в понадфразових структурах (діалогічних чи монологічних єдностях) та мінітекстах [9, с. 228-229].

І заключним етапом є *застосування*, на якому розвивається вміння вирішувати комунікативні завдання, базуючись на вивчені лексичні одиниці. Це включає виконання мовленнєвих вправ та контроль рівня засвоєння слів [9, с. 228-229].

У процесі вивчення іноземної мови вагомим компонентом є збільшення іншомовного словникового запасу. Тому сучасний вчитель повинен послуговуватись різними цікавими інтерактивними техніками, щоб

оригінально представити новий матеріал і заохотити учнів.

Методи та форми репрезентації можуть бути різноманітними, такі як створення лексичних колажів і презентацій, проведення навчально-дослідних проєктів з використанням лексичних одиниць за певною тематикою, а також вивчення мови та розширення словникового запасу в онлайн просторі [6, с. 52].

Відтак можемо підсумувати, що цей аспект вивчення мови включає в себе розуміння, використання та усвідомлення лексичних одиниць. Учні на цьому етапі навчання повинні не лише засвоювати нові слова, а й розвивати навички їхнього використання в різних контекстах, формуючи тим самим повноцінну лексичну компетентність. Такий підхід сприяє комплексному розвитку лексичної компетентності, що є важливою складовою успішного вивчення іноземної мови.

1.2 Фактори, що впливають на ефективність формування іншомовної ЛК учнів СШ

При вивченні іноземної мови в школі, однією з ключових цілей є формування іншомовної лексичної компетентності, під якою розуміють здатність до міжкультурної комунікації. Грамотне використання лексики є важливою частиною вільного спілкування іноземною мовою. Українські дослідниці Т. Ручка та Р. Лісовська зазначають, що одним із компонентів лексичної компетентності є наявність мовних здібностей, які пов'язані з взаємодією фонетики, лексики і граматики, а також спостережливість учня, його здатність узагальнювати результати спостережень у вигляді схематичних і словесних правил та вміння контролювати правильне й доречне вживання слів у процесі спілкування [27, с. 98].

В середній школі (5-9 класи) формування лексичної компетентності відбувається за допомогою систематичної та послідовної роботи з відповідними навчальними матеріалами. Учні починають більше самостійно працювати, види їхньої навчальної діяльності урізноманітнюються у порівнянні із вивченням іноземної мови у молодшій школі. Більше того, використовуються мовленнєві ситуації, що наближають навчання до реальних умов [36, с. 5].

У процесі формування лексичної компетентності школярів, більше уваги слід приділяти опосередкованому способу оволодіння лексикою. Згідно з дослідженнями Т. Ручки та Р. Лісовської основними завданнями при засвоєнні лексики для її успішного вільного відтворення в мовленні є такі: виявлення в пам'яті значення слова; вірна вимова слова, тобто оволодіння його фонетичною формою; поєднання слів на основі смислової складності і відповідно до граматичних норм; включення слів у мовлення та формування висловлювання [27, с. 99].

В процесі навчання плідно співпрацюють вчитель та учень. Педагог в цій взаємодії відіграє роль наставника. Науковець С. Ніколаєва вказує на те, що у ході уроку вчитель виконує наступні функції [11, с. 15]:

- Організовує навчальний процес таким чином, щоб досягти максимального ефекту
- Заохочує та спонукає учнів до плідної роботи в класі
- Навчає учнів та корегує за потреби їхні навчальні дії
- Надає дидактичні матеріали для навчання
- Врешті, веде контроль за продуктивністю та успішністю учнів.

Набуття іншомовної лексичної компетентності залежить від того, наскільки успішно школярі опановують лексичний матеріал, що вивчається. Оволодіння лексичною компетентністю залежить від умінь учнів спостерігати, порівнювати та аналізувати мовні явища, вміння здогадуватися про значення слова з контексту, а також працювати з різними словниками [27, с. 99]. При формуванні лексичної компетентності основний акцент робиться на аналізі школярами лексичних одиниць. Дослідниці Р. Лісовська та Т. Ручка стверджують, що для досягнення цієї мети використовуються наступні методи: демонстрація, аналіз шляхом відгадування ситуації, пояснення іноземною мовою та переклад [27, с. 99].

Таким чином, вагомими факторами у навчанні постають навчальні методи та ресурси. Тому постає проблема визначення методів навчання, які, з одного боку, максимально відповідали б віковим особливостям дітей шкільного віку, а з іншого - сприяли б належному засвоєнню ними іншомовного матеріалу. Такими методами є інтерактивні технології навчання, які допомагають сформувати іншомовну лексичну компетентність у цікавіший та ефективніший спосіб [11].

Інтерактивні засоби навчання можуть забезпечити кілька переваг, які сприятимуть розвитку та організації лексичної компетентності для школярів середньої школи. Серед цих переваг можна виділити наступні [24, с. 53]:

1. Покращене засвоєння лексики: флеш-картки, списки слів та інтерактивні вікторини, можуть допомогти студентам розширити словниковий запас, знайомлячи їх з новими словами та допомагаючи їм зберегти ці слова в пам'яті.

2. Покращення розуміння прочитаного: Використання хороших ресурсів, таких як онлайн-словники і лексикографічні матеріали, може допомогти в розумінні незнайомих слів, що допоможе учням краще зрозуміти загальний зміст тексту.

3. Більш ефективне письмо: Якісні інструменти, такі як перевірка орфографії та граматики у процесі написання текстів можуть допомогти студентам писати більш зв'язно і стисло, а також уникати помилок, які можуть погіршити якість їхнього письма.

4. Вдосконалення розмовних навичок: Інтерактивні засоби такі як, мовні обмінні платформи, мобільні додатки, мовні групи та чат-боти можуть допомогти учням покращити їхні комунікативні навички, дозволяючи їм практикувати свою вимову та отримувати зворотній зв'язок щодо свого мовлення [24, с. 53].

Оскільки однією з головних цілей навчання іноземної мови є формування лексичної компетентності, то при плануванні уроку слід брати до уваги її характеристики та особливості. Отже, для досягнення цієї мети вчитель повинен всіляко сприяти активізації думок і почуттів дитини, забезпечувати практичне застосування раніше набутих теоретичних знань, спостережень і припущень з метою подальшого відтворення їх у реальних ситуаціях [22, с. 146].

З цієї точки зору робота в парах та малих групах створює найбільш оптимальні умови для формування іншомовної лексичної компетентності, адже у такий спосіб учні мають можливість миттєво використовувати нову лексику, можуть багаторазово включати новий мовний матеріал у свої висловлювання, комбінувати його з раніше вивченим матеріалом у різних ситуаціях. Крім того, вчитель, переходячи від групи до групи, може надавати більшу навчальну допомогу в порівнянні з традиційним фронтальним спілкуванням з "учительського місця". Дослідниця С. Карімова стверджує, що на уроках в школі не слід перезавантажувати учнів інтерактивною методикою, оптимально – 1-2 вправи на одне заняття. Інтерактивне навчання

слід поєднувати із самостійною роботою та традиційними методиками навчання [22, с. 147].

Зважаючи на вище викладений матеріал можемо підсумувати, що формування іншомовної лексичної компетентності є важливим завданням, яке передбачає використання інтерактивних методів для ефективного вивчення лексики. Важливо, щоб вчитель був не лише як організатор навчального процесу, але і як наставник, який мотивуватиме та заохочуватиме школярів в навчанні. Завдяки роботі в парах учні не лише запам'ятовують нову лексику краще, але й чудово практикують її у реальних мовленнєвих ситуаціях. До того ж, поєднання інтерактивних методик навчання із традиційними підходами та самостійною роботою учнів, обумовлює комплексний підхід до навчання та сприяє напрацюванню лексичної компетентності.

1.3 Вікові особливості учнів середньої школи

Як відомо, школярі середньої школи перебувають у періоді активного зростання та формування своєї особистості, що відображається у їхньому навчальному процесі, стосунках з однолітками та дорослими, а також у їхньому ставленні до навколишнього світу.

Основні принципи у розумінні закономірностей розвитку підлітків заклали такі наукові дослідники як Д. Ельконін, Дж. Джонсон, Л. Божович, Е. Ленеберг, та інші.

Дослідники виявили, що на початковому етапі підліткового віку (12—14 років) фізіологічні зміни призводять до зменшення пластичності мозку. І як результат це спричинює послаблення природних механізмів вивчення іноземних мов. Висновок дослідників свідчить про те, що "критичний період", коли діти найбільш спроможні для ефективного вивчення іноземних мов, співпадає з початковим етапом шкільного навчання і охоплює віковий проміжок до 12—13 років. Безперечно, це не означає, що в учнів не можуть розвиватися мовленнєві навички на старшому етапі, просто їх формування більш ускладнене, ніж у період стрімкого росту кори головного мозку [13, с. 89].

Перехід від початкової школи до середньої є періодом, який часто вважається кризовим. За багаторічними спостереженнями педагогів і шкільних психологів виявлено, що цей етап часто супроводжується тимчасовим зниженням успішності. Учні звикли до конкретних норм та правил початкової школи, і їм потрібен час для адаптації до нового темпу та стилю життя [41].

Більше того цей період супроводжується нововведеннями, такими як нові вчителі, різноманітні вимоги, уроками в різних класах та потреба спілкування зі старшокласниками. Для учня це означає перехід до реальності, де різні вчителі мають різні погляди на успіх та поведінку учнів, іноді навіть протилежні. Це перше зіткнення з суперечливістю взаємин, що готує дитину

до різноманітних міжособистісних викликів у майбутньому. Важливим завданням є збереження самоповаги, що вимагає підтримки педагогів та психолога. Учень повинен утримати свою самооцінку, навіть якщо вчитель історії занижує йому оцінки чи він стикається з критикою вчителя хімії чи заступника директора школи [41].

Вважається, що 5—6-ті класи мають вагоме значення у визначенні того, чи дитина продовжить докладати зусиль до навчання, чи вона відмовиться рухатись у цьому напрямі та почне самореалізовуватися в інших сферах.

З точки зору емоцій для підлітка характерні висока емоційна вразливість, недостатня здатність стримувати свої емоції, слабкість самоконтролю і різка змінюваність у поведінці. Навіть маленька несправедливість може призвести до його емоційного вибуху або погіршення настрою, хоча в подальшому в нього можуть виникнути докори сумління за це. Така поведінка особливо помітна у стані втомлення. Коли з'являються труднощі, виникають сильні негативні емоції, які можуть призвести до того, що учень не завершує розпочату справу. Проте в той же час підліток може виявляти наполегливість і витримку, якщо діяльність викликає сильні позитивні емоції [43].

Таким чином, можна сказати, що характерними віковими особливостями підліткового віку є [43]:

- Посилена увага до власного внутрішнього світу.
- Розвиток мрійливості, свідомий відхід від реальності у фантастику.
- Втрата зовнішніх авторитетів, опора на особистий досвід.
- Моральний критицизм, негативізм.
- Самовпевненість.
- Любов до пригод, подорожей (втечі з дому).
- Бурхливе виявлення нових почуттів разом з статевим дозріванням

В наш час засоби масової інформації та соціальні мережі стають більш привабливими джерелом інформації для молоді, ніж традиційні книги, що

сприяє формуванню у підростаючого покоління «кліпового мислення», негативні наслідки якого необхідно попереджати засобами систематичної роботи учня в таких видах діяльності, як читання, написання власних висловлювань, формування умінь висловлюватися в усній формі [8, с. 42-43].

"Кліпове мислення" в середній школі можна описати як тенденцію учнів сприймати та обробляти інформацію у формі коротких, динамічних відео, аналогічних музичним кліпам. Учні, які виростають в епоху великого доступу до відеоматеріалів через різні онлайн-платформи, можуть виявляти схильність до швидкого інформаційного сприйняття та споживання [8, с. 42-43].

Це може впливати на їхній стиль навчання та підходи до вирішення завдань. Учні, що віддають перевагу кліповому мисленню, можуть бути більш успішними в ситуаціях, де потрібно швидко реагувати та узагальнювати інформацію. Однак це також може викликати труднощі в здатності концентруватися на більш тривалий час або аналізувати глибоко інформативний матеріал [8, с. 42-43].

Однак кліповий підхід представляє собою широко поширене явище у повсякденному житті, тому його доцільно використовувати в процесі навчання, де можна використовувати відповідні дидактичні методи, зокрема для ефективного представлення нової інформації.

З огляду на вищесказане, можемо підсумувати, що учні середньої школи переживають певні зміни у фізіологічному та емоційному станах, що певною мірою впливає на їхнє навчання та поведінку. Тому завдання вчителя допомогти учням впоратися з цими тимчасовими труднощами і правильно організувати навчальний процес.

Висновки до розділу 1

Отже, було з'ясовано, що лексична компетентність визначається не лише знанням слів, але й їх вмінням використовувати в різноманітних контекстах. Більше того, ми виявили, що іншомовна лексична компетентність є вагомою для успішного вивчення та використання іноземної мови. Вона включає в себе широкий словниковий запас, вміння використовувати слова в різних контекстах та навички ефективного комунікаційного обміну. Учні з цією компетентністю можуть легко адаптуватися до різних комунікативних ситуацій та ефективно спілкуватися. Тому можемо зробити висновок, що іншомовна лексична компетентність є важливим елементом мовної освіти учнів середньої школи, і розвиток цієї компетентності допомагає створити умови для повноцінного використання іноземної мови в різних сферах їхнього життя.

У наступному параграфі ми визначили, що для ефективного вивчення лексики не останню роль відіграє вчитель. Адже наскільки вміло він подасть матеріал залежить якісне формування лексичної компетентності учнів. Ба більше, під час набуття лексичної компетентності надзвичайно результативними є інтерактивні методи навчання та групова чи парна робота.

У третьому параграфі вияснили, що учні середньої школи переживають значні зміни в фізичному, емоційному та когнітивному планах, що впливає на їхнє навчання та соціальну взаємодію. Крім того, емоційно важливо створювати позитивне та підтримуюче навчальне середовище для учнів середньої школи, сприяючи їхньому самовизначенню та соціальній адаптації. Отже, розуміння вікових особливостей учнів середньої школи є ключовим для успішного ведення навчання та сприяння повноцінному розвитку кожної особистості.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.0 Вступні зауваження

У Розділі 2 висвітлено основні сучасні методи викладання іноземної мови в середній школі згідно з принципами НУШ, описано поняття та класифікацію інтерактивних методів навчання, та значення інтерактивних методів для результативного формування лексичної компетентності.

2.1 Сучасні підходи до викладання англійської мови в середній школі згідно з принципами НУШ

В наш час стає все більш відомим та популярним поняття НУШ. "НУШ" - це скорочення, яке означає "Нова українська школа". Це комплексна реформа в системі освіти в Україні, спрямована на модернізацію педагогічного процесу та створення умов для більш якісного та зручного навчання учнів.

"Нова українська школа" прагне бути школою, яку діти будуть відвідувати із задоволенням. Тут акцент робиться на вислуховуванні думок учнів, навчанні критичного мислення, сприянні вільному висловленню власної думки та формуванні відповідальних і самосвідомих громадян. Батьки також оцінюють можливість відвідування цієї школи, оскільки тут пріоритетні співпраця та взаєморозуміння [40].

В сучасних умовах реформування освітньої системи України, введення Нової української школи (НУШ) визначає новий підхід до викладання англійської мови в середній школі. Ця ініціатива передбачає розгляд вивчення мови як засобу формування всебічно розвиненої особистості, спрямованої на активну участь в суспільстві.

НУШ окреслює 10 головних компетентностей [39]:

- Спілкування державною (і рідною, у разі відмінності) мовами
- Спілкування іноземними мовами
- Математична компетентність
- Основні компетентності у природничих науках і технологіях
- Інформаційно-цифрова компетентність
- Уміння вчитися впродовж життя
- Ініціативність і підприємливість
- Соціальна та громадянська компетентності
- Обізнаність та самовираження у сфері культури
- Екологічна грамотність і здорове життя

Всі компетентності мають рівно важливе значення, їхній розвиток відбувається на протязі всього навчального процесу на різних уроках. Загальними для всіх компетентностей є вміння розуміти прочитане, висловлювати свої думки як усно, так і письмово, критичне мислення, логічна обґрунтованість позиції, ініціатива, творчість, розв'язання проблем, оцінювання ризиків, прийняття рішень, управління емоціями та використання емоційного інтелекту, а також здатність до конструктивної співпраці в команді [39].

Як стверджує І. Душницька: “Діти, які посилено вивчають іноземні мови, набагато більш зосереджені, уважні, терплячі і кмітливі, ніж їхні однолітки, які не захоплюються вивченням іноземних мов” [3, с. 31]. Ефективний урок іноземної мови повинен проводитись виключно іноземною мовою. Вчителю слід використовувати виключно іншомовний матеріал. Багаторазово повторювальний матеріал, стає зрозумілим для учнів, навіть якщо вони його ще не проходили. Більше того, іноземною мовою слід послуговуватися як засобом спілкування не тільки під час виконання завдань, а й у повсякденних ситуаціях (для пояснення причини запізнення на урок та відсутності учня) [32, с. 41].

В сучасному освітньому середовищі, орієнтованому на принципи Нової Української Школи (НУШ), методи навчання англійської мови в середній школі визначаються високим стандартом активної та інтерактивної освіти. Основні напрями включають:

1. Інтеграція з іншими предметами: Застосування мови в контексті інших навчальних предметів, що сприяє глибшому розумінню та застосуванню знань.
2. Застосування технологій: Використання сучасних технологій для підтримки інтерактивного навчання, в тому числі відеоматеріалів, мобільних додатків та онлайн-ресурсів.
3. Засоби групової та індивідуальної роботи: Впровадження методів, які сприяють ефективній комунікації та співпраці в групах, а також

розвитку індивідуальних навичок.

4. Залучення автентичних матеріалів: Використання реальних текстів, аудіо- та відеоматеріалів для створення живого мовленнєвого середовища.
5. Акцент на комунікативних навичках: Наголос на розвитку навичок говоріння, слухання, читання та письма, спрямованих на практичне використання мови.

Як відомо процес навчання є взаємодією між вчителем і учнями, де обидві сторони активно взаємодіють для передачі та засвоєння соціального досвіду. Роль кожної сторони в цьому процесі різна [17,с. 48-49].

Вчитель має [17,с. 48-49]:

- Здійснювати навчальні дії та спрямовувати учнівську активність в правильне русло.
- Мотивувати учнів та стимулювати їхню навчальну діяльність.
- Організовувати навчальні процеси для досягнення максимального ефекту, що враховує індивідуальні особливості кожного учня.
- Надавати матеріал для засвоєння та вказівки для навчальної діяльності.
- Здійснювати контроль за ефективністю засвоєння матеріалу.

Учні повинні [17,с. 48-49]:

- Брати активну участь у навчальному процесі, відповідати на виклики вчителя.
- Бути мотивованими та зацікавленими в навчанні.
- Приймати участь у вивченні матеріалу та виконанні завдань.
- Активно взаємодіяти з іншими учнями та вчителем.

У 21 столітті, в умовах нових викликів і швидкозмінного світу, набуває важливості навчитися бути гнучким, організованим та адаптованим до будь-яких обставин, включаючи екстремальні ситуації. Багато людей, які бажають вивчати іноземні мови, шукають зручні та інноваційні методи навчання, що відповідають їхнім потребам та враховують особливості життя під час війни.

Кожен вчитель, аналогічно професійному актору, в ході уроку або

заняття відіграє різні ролі, змінює підходи до навчання, спрямовуючи їх так, щоб не лише було цікаво для учнів чи слухачів, але й стимулювало їх до самостійного вивчення мови поза межами уроків [37].

У сучасному світі знань поруч із традиційними методами навчання формуються і інноваційні методи. Та в той же час, традиційні методи навчання, що розвивалися протягом багатьох десятиліть, продовжують відігравати важливу роль у навчальному процесі. Вони поділяються на наступні:

прямий метод (викладання ведеться повністю іноземною мовою) – учневі не дозволяється послуговуватися своєю рідною мовою. Граматичні правила ігноруються і акцент робиться на правильній вимові [20, с. 83];

аудіо-лінгвістичний – вивчення мови передбачає формування звички. На уроках із цим методом є багато тренувальних діалогів на різні ситуації [20, с. 83];

сугестопедія – метод повного занурення в мовне середовище за допомогою рольової гри. Учні самостійно обирають країну, ситуацію та ролі і поринають в особливу атмосферу іноземної мови. Завдяки цьому методу, учні на певний час уявляють себе носіями мови і не відчують рамок у використанні чужоземної мови [20, с. 83];

метод повної фізичної реакції – вчитель дає прості розпорядження мовою, що вивчається, а учні уважно слухають та виконують їх. Наприклад, "Stand up - Встань", "Close the book - Закрий книгу", "Open the window - відкрий вікно" і т.д. Даний метод акцентує цінність слухового сприйняття [20, с. 83];

комунікативне викладання мови – учні покращують свої комунікативні навички шляхом спілкування в різних життєвих ситуаціях. Вони вчаться робити запрошення, пропозиції, прохання чи скарги, або як правильно сказати час, розташування чи кількість [20, с. 83];

мовчазний метод – мета вчителя – говорити якомога менше, щоб дати можливість учню самостійно працювати та контролювати власне мовлення.

При цьому рідна мова не використовується [20, с. 83];

вивчення мови в колективі – вчитель намагається створити із учнями міцні дружні взаємини, щоб уникнути можливих труднощів у навчальному процесі [20, с. 83];

метод перевірки – вчитель послуговується тестами і контрольними роботами для оцінки прогресу учнів і перевірки засвоєння матеріалу [20, с. 83];

граматико-перекладацький метод (також загальновідомий як класичний метод – цей навчальний метод зосереджений на вивченні граматичних правил, лексики і перекладі текстів з рідної мови на іноземну і навпаки [20, с. 83];

метод читання – вчитель надає матеріали для вивчення лексики, граматики та стилістики. Учні в свою чергу, читають підручники і статті, та переказують прочитане [20, с. 83];

Проаналізувавши сучасні методи викладання іноземних мов у середній школі, можемо виокремити наступні.

Метод Каллана (Callan Method) - це інтенсивний метод навчання англійської мови, який був розроблений британським вчителем Робертом О'Нілом Калланом. Цей метод спрямований на активний усний розвиток мовлення та швидке засвоєння мовних структур [37].

Основні характеристики методу Каллана включають [37]:

1. Постійне повторення
2. Швидкість та інтенсивність
3. Виключення від перекладу
4. Багато практики та діалогів
5. Аудіальний фокус.

Представлення-Практика-Продуктування (Presentation-Practice-Production) (PPP) - це методика викладання, яка використовується у навчанні мов для ефективного введення нового матеріалу та розвитку навичок учнів. Цей метод включає три основні етапи: представлення, практика і

продукування [30].

Представлення (Presentation): На цьому етапі викладач представляє новий матеріал учням. Це може включати пояснення нових словникових одиниць, граматичних правил або інших концепцій. Викладач роз'яснює та демонструє, як використовувати цей матеріал у певному контексті [30].

Практика (Practice): На цьому етапі учні залучаються до активних вправ та завдань, щоб закріпити новий матеріал. Це може бути виконання вправ на відтворення, розв'язання граматичних завдань, спілкування тощо. Мета - дати учням можливість відчувати практичне застосування навченого [30].

Продукування (Production): На останньому етапі учні застосовують новий матеріал у реальних комунікативних ситуаціях. Це може бути у вигляді діалогів, дискусій, написання текстів тощо. Мета - розвинути у них навички використання отриманого матеріалу незалежно та креативно [30].

Методика "Представлення-Практика-Продукування" широко використовується в навчанні мов, оскільки сприяє систематичному та послідовному вивченню матеріалу, а також розвитку різних аспектів мови, включаючи граматику, лексику та навички спілкування [30].

Навчання мови через інтеграцію (Content and Language Integrated Learning) (CLIL) – це підхід, який спрямований на вивчення мови через взаємодію з іншими предметами або в контексті реальних життєвих ситуацій. Цей метод сприяє розвитку комунікативних навичок та навчанню мови в контексті різних предметів, роблячи процес більш захоплюючим та зв'язаним з реальним життям [30].

Навчання, що базується на змісті (Content-Based Learning) – це педагогічний метод, де вивчення мови тісно пов'язане із навчанням предметів інших дисциплін. Цей метод дозволяє учням не лише розвивати свої мовні навички, але й вивчати академічний контент через мову. У середній школі цей підхід може бути особливо ефективним, оскільки учні можуть глибше вникати в навчання та одночасно розвивати мовленнєві навички [30].

Навчання, що базується на завданнях (Task-Based Learning) (TBL) – це методологічний підхід, в якому навчальні завдання стають центральним елементом навчання. У середній школі цей підхід може бути особливо ефективним, оскільки учні розвивають не лише мовленнєві навички, але й критичне мислення, проблемне вирішення та співпрацю [30].

Таким чином, загальна мета викладання англійської мови в середній школі за принципами НУШ полягає в тому, щоб забезпечити учня не лише знання мови, але й розвивати їхні критичне мислення, творчість та здатність ефективно співпрацювати в глобальному суспільстві.

2.2 Поняття та класифікація інтерактивних методів навчання

У розвитку сучасної освіти велике значення приділяється не лише передачі інформації, а й залученню студентів до активної участі у процесі навчання. Одним із ключових підходів до досягнення цієї мети є використання інтерактивних методів. Вони стають важливим інструментом для підвищення мотивації та ефективності вивчення різних аспектів мови, зокрема лексики. Вивчення мови через інтерактивні методи не лише стимулює зацікавленість студентів, але й сприяє поглибленню їхнього розуміння та використання мови в різних контекстах.

Низка вчених визначають інтерактивне навчання як одну з форм діалогового навчання: *інтерактивність* (від англ. *interaction* – *взаємодія*) – означає здатність взаємодіяти чи знаходитись у режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або ким-небудь (людиною) [1].

Основою інтерактивного навчання є те, що навчальний процес відбувається за урахуванням постійної та жвавої взаємодії всіх учнів; це – обопільна освіта, взаємонавчання (колективне, групове навчання в співпраці) [18, с. 5].

Інтерактивне навчання включає в себе сценарії, які відтворюють реальні ситуації, використання рольових ігор та спільне вирішення завдань, що ґрунтуються на аналізі конкретних обставин. Цей метод ефективно сприяє розвитку навичок і вмінь, формуванню цінностей і налагодженню співпраці. Водночас він дозволяє вчителю виступити у ролі лідера колективу.

Мета інтерактивного навчання полягає в створенні сприятливих умов для навчання, в яких учень відчуває свій успіх та досягає власної високої інтерактивної ефективності. Це сприяє зробленню навчального процесу результативним і продуктивним [1].

Як правило, інтерактивний – це метод, в рамках якого учень є повноправним учасником. Учень не є відстороненим слухачем, а активним учасником, який радо бере участь у тому, що відбувається в класі. У педагогічній практиці викладання іноземних мов інтерактивне навчання

може бути співвіднесене з процесом формування критичного мислення, як продуктивної інтелектуальної діяльності школярів під час організації та реалізації освітньої взаємодії [4].

Під інтерактивними розуміються засоби та механізми, що сприяють постійному взаємодіалогові між особами. Їх можна розділити на чотири основні групи [14, с. 8].

1. Кооперативна навчальна діяльність включає у себе спосіб організації навчання, коли учні працюють у невеликих групах із спільною ціллю навчання. До них входять [14, с. 8]:

- робота в парах ("віч-на-віч", "один - удвох - всі разом") (Учні працюють разом у парах, обмінюючись ідеями та допомагаючи один одному вивчати нові слова та вирази. Цей метод сприяє активній комунікації та взаємному навчанню) [34];
- змінні трійки (Діти задіяні у групах по троє, проте вони можуть змінюватись залежно від завдання або потреби. Цей метод дозволяє стимулювати співпрацю та взаємодопомогу між учнями);
- перехресні групи (Учасники працюють у невеликих групах, а потім обмінюються своїми ідеями чи результатами з іншими групами, сприяючи обміну знаннями та розширенню лексичного запасу);
- карусель (Учні обертаються між станціями, де кожний пункт представляє окреме завдання чи тему для обговорення, що допомагає їм вивчати нові слова та спілкуватися з різними партнерами);
- акваріум (Діти спостерігають за роботою однієї групи, яка діє "під склянкою", не втручаючись, але мають можливість спостерігати та вивчати процес вивчення і використання лексики);
- проектна робота (Учні працюють над власними проектами, що дозволяє їм застосовувати та закріплювати лексику у реальних ситуаціях та спілкуванні).

2. Фронтальна робота включає методи, що передбачають активну участь всіх учнів. До них можна віднести [14, с. 9]:

- коло знань (Учні обмінюються знаннями про лексику у формі кола, ділиться інформацією та допомагають один одному у розумінні нових слів та виразів);
- мікрофон (інтерв'ювання) (Діти виступають у ролі інтерв'юерів та респондентів, під час чого запитують та відповідають на питання про тему лексики, що допомагає закріпити та вивчити нові слова) [34];
- мозковий штурм (Учасники генерують якомога більше слів чи виразів на задану тему, без обмежень і критики, створюючи багатий лексичний запас) [34];
- навчаючи - учуся (Учні вчать один одного, спілкуючись та обмінюючись знаннями про лексику, що сприяє кращому розумінню та запам'ятовуванню матеріалу);
- пилка (Учні обмінюються своїми реакціями, ідеями або відгуками на певний матеріал чи інформацію, допомагаючи один одному у вивченні лексики);
- кейс-метод (Учні аналізують конкретні ситуації з життя, де використовуються вивчені слова та вирази, що допомагає їм зрозуміти контекст та значення слів) [34];

3. **Дискусійне навчання** – це публічне обговорення спірного питання, що охоплює широкий спектр учасників. Сюди можна включити такі інтерактиви як [14, с. 9]:

- піраміда (Учні розміщують слова чи вирази на вершині піраміди відповідно до їх важливості чи відносного значення, створюючи ієрархію лексичного матеріалу);
- самоанське коло (Учасники обговорюють тему чи лексичний блок у групі, ділиться думками та досвідом, що сприяє поглибленню розуміння та запам'ятовуванню слів) [34];
- шумова група (Діти працюють у невеликих групах, генеруючи якомога більше слів чи виразів на задану тему шляхом швидкого обміну ідеями та асоціаціями);

- дискусія у формі ток-шоу (Учні виступають у ролі ведучих та учасників ток-шоу, обговорюючи лексичні теми чи проблеми в імпровізованій обстановці) [34];
- дебати (Учні аргументують свої позиції щодо певної лексики або теми, використовуючи аргументи та логіку, що допомагає збагачувати лексичний запас та розвивати критичне мислення) [34];
- нескінченний ланцюжок (Учні виходять з одного слова чи поняття та послідовно додають асоціації чи нові слова, що пов'язані з попереднім, створюючи ланцюжок слів та закріплюючи їх в пам'яті).

4. **Ігрове навчання** – це організація процесу навчання шляхом включення учнів у гру [14, с. 9]. Згідно з інформацією, зібраною Г. Плюшко сюди можемо віднести [14, с. 9]:

- рольова група (Учні беруть на себе ролі різних персонажів або професій і взаємодіють між собою, використовуючи нові слова та вирази в контексті своїх ролей) [34];
- спрощене судове засідання (Учні грають ролі учасників судового процесу, де вони використовують лексику та фразеологію, щоб довести свої аргументи або допомогти вирішити справу);
- гра-подорож (Учні просуваються вперед у грі, зустрічаючи різні лексичні завдання або ситуації, що допомагає закріпити та вивчити нові слова та вирази);
- імітації (Учні імітують реальні життєві ситуації або дії, де вони використовують лексичні засоби для спілкування та вирішення завдань у конкретному контексті).

Інтерактивні методи навчання дуже зацікавлюють та заохочують учнів, зазвичай вони відчують себе добре під час їх використання, і, зокрема, при перших випробуваннях, отримують величезне задоволення [16, с.23].

Враховуючи вищезазначене, можна сформулювати переваги інтерактивних методів навчання наступним чином [35]:

- **Активне Залучення** [35]: Інтерактивні методи створюють можливості

для активного взаємодії учнів із мовою, надаючи практичний досвід використання мовних навичок у реальних ситуаціях.

- Розвиток Комунікативних Навичок [35]: Учні отримують можливість вдосконалити свої навички слухання, говоріння, читання та письма через взаємодію з різними мовними завданнями та ситуаціями.
- Мотивація через Зацікавленість [35]: Інтерактивні методи можуть створювати зацікавленість учнів у вивченні мови, оскільки вони надають можливість застосовувати знання у цікавий і практичний спосіб.
- Застосування Різноманітних Засобів [35]: Використання інтерактивних технологій, ігор, рольових вправ дозволяє розширити спектр доступних засобів для навчання і покращити засвоєння мови.
- Сприяння Співпраці [35]: Групові та парні вправи сприяють розвитку співпраці між учнями, що може позитивно впливати на їхній мовний прогрес.
- Індивідуалізація Навчання [35]: Інтерактивні методи надають можливість більш індивідуалізованого підходу до навчання, враховуючи різноманітні стилі та темпи засвоєння мови учнями.
- Практична Орієнтація [35]: Завдання, що спрямовані на реальні комунікативні ситуації, надають учням практичний досвід використання мови в різних контекстах.
- Розвиток Критичного Мислення [35]: Залучення до дискусій та обговорень сприяє розвитку критичного мислення та аналізу мовних аспектів.

Одним з головних недоліків є відсутність готових методичних розробок для уроків з англійської мови, що призводить до необхідності витратити значний час на пошук та освоєння потрібної інформації.

Тому, щоб навчання з використанням інтерактивних методів було ефективним, а не лише забавою, важливе точне планування результатів. Результат повинен бути [16, с. 24]:

- Конкретним: Після виконаних завдань учні зможуть використовувати на практиці вивчену лексику [16, с. 24].
- Вимірюваним: Учні вмітимуть використовувати лексику показавши здатність до конструктивного врегулювання конфліктів у практичних сценаріях [16, с. 24].
- Узгодженим з учнями: Перед початком занять учасники будуть ознайомлені з цілями та очікуваними результатами та висловлять свою згоду на запропоновану методику навчання [16, с. 24].
- Реалістичним: Запропоновані завдання та цілі будуть відповідати реальним можливостям, ресурсам та часовим обмеженням учасників [16, с. 24].
- Визначеним у часі: Результати навчання будуть оцінені як під час експерименту, так і після його завершення, враховуючи як загальний хід, так і окремі етапи процесу навчання [16, с. 24].

Усі наукові дослідження в області психології та педагогіки підтверджують, що після пасивної участі у навчальному процесі інформація швидко забувається. З точними обчисленнями виявлено, що після слухання добре підготовленої та чудово викладеної лекції, уважний слухач може відтворити 70% інформації через три години, і лише 10% - через три дні [16, с. 24].

Наше сприйняття та запам'ятовування можуть бути узагальнені так [21]: ми запам'ятовуємо лише 10% того, що читаємо, 20% того, що чуємо, 30% того, що бачимо, 50% того, що бачимо та чуємо, 80% того, що ми самі говоримо, і 90% того, що ми робимо або втілюємо в дії. Згідно зі стародавнім китайським прислів'ям: *"Чую і забуваю, бачу і пам'ятаю, роблю і розумію"*. Тому, інтерактивні методи навчання сприяють втіленню цієї концепції в життя, викликаючи дії, створюючи ситуації переживання та практичного випробування, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу та кращому його запам'ятовуванню.

Таким чином можемо підсумувати, що завдяки використанню таких

методів, як групова робота, рольові ігри, інтерактивні вправи, учні не просто запам'ятовують нові слова, але й навчаються застосовувати їх у реальних контекстах. Це допомагає створити міцну основу для мовної компетенції, розширює словниковий запас та покращує здатність до спілкування. Таким чином, інтерактивні методи є незамінними для всебічного розвитку мовних навичок і сприяють більш ефективному та захоплюючому процесу навчання.

2.3 Роль інтерактивних методів навчання для ефективного вивчення лексики

У навчальному процесі сьогодення використання інтерактивних методів стає надзвичайно важливим і впливовим. Світ стрімко змінюється, і традиційні методи передачі інформації втрачають свою ефективність перед передовими технологіями та вимогами сучасного суспільства. Інтерактивні методи навчання активно залучають учнів до процесу навчання, створюючи для них сприятливе середовище для активного засвоєння матеріалу.

Українські науковці, такі як Н. Коломієць, О. Пехота, Л. Пироженко, О. Пометун, М. Скрипник та О. Ярошенко, провели дослідження, що охоплюють теоретичні аспекти, пов'язані із визначенням сутності інтерактивних методів, їх класифікацією та ефективністю для досягнення навчальних цілей.

Давайте розглянемо поняття інтерактивності більш детально. Інтерактивний, походячи від англійського слова "interaction" (взаємодія), вказує на наявність взаємодії. Саме поняття „Інтерактивне навчання” означає вид діяльності, в якій передбачена взаємодія учня з навчальним оточенням, яке є джерелом його засвоєного досвіду [35].

Н. Мурадова, наприклад, стверджує, що інтерактивне навчання – це навчання, заглиблене в процес спілкування. Для підвищення ефективності процесу навчання необхідна наявність таких трьох компонентів спілкування: комунікативний (передавання та збереження вербальної і невербальної інформації), інтерактивний (організація взаємодії в спільній діяльності) та перцептивний (сприйняття та розуміння людини людиною) [4].

Безумовно, що взаємодія в класі може бути налагоджена і заохочена, якщо викладач створює "дружні стосунки і атмосферу підтримки, в якій студенти відчувають себе вільно, спілкуючись мовою, що вивчається". За таких умов студенти можуть засвоювати нову лексику, використовувати доречні до ситуації лексичні одиниці в процесі спілкування [28, с. 102].

Серед інтерактивних методів, що користуються найбільшою

популярністю сьогодні, варто виокремити: мозковий штурм; рольові ігри та інсценування; руханки; аналіз історій; континуум; виготовлення постерів, флаєрів, буклетів; створення малюнків та історій відповідно до заданої теми; взаємонавчання; вправи- «криголами»; прийоми консенсусу «Діамант» або «Концентричні кола»; обговорення в колі; дебати; групова робота «Акваріум», «Тріада»; евристичні бесіди; проектування бізнеспланів; конкурси з практичними завданнями; проведення творчих заходів [35].

Мультимедійні технології стають не менш важливим елементом у сучасному навчально-виховному процесі. Комбінування цих технологій із методами інтерактивного навчання утворює потужний інструментарій для успішного досягнення навчальних цілей.

Використання інтерактивних методів навчання стимулює інтерес до навчання; сприяє ефективному засвоєнню навчального матеріалу; формує моделі поведінки; забезпечує високу мотивацію, силу, знання, командний дух і свободу самовираження [26, с. 113].

Більше того, інтерактивне навчання на уроках англійської мови спрямоване на розвиток ряду ключових компетенцій [4, с. 61]:

Розвиток належного мислення та самостійності думок: Акцент робиться на стимулюванні учнів до аналізу та висловлення власних думок, що сприяє формуванню критичного мислення та творчого підходу до вивчення мови [4, с. 61].

Розвиток правильного мовлення та осмислення матеріалу: Інтерактивні методи сприяють усвідомленню граматичних структур, правильної вимови та використанню лексики в реальних мовних ситуаціях [4, с. 61].

Розвиток здатності до навіювання та висловлення своїх думок: Учні навчаються виражати свої ідеї та ставлення, сприяючи активному обміну інформацією та взаєморозумінню [4, с. 61].

Розвиток критичного ставлення та адекватності в оцінці: Інтерактивне навчання допомагає формувати в учнів здатність критично оцінювати свої дії та вчить розрізняти позитивні та негативні аспекти, а також взаємодіяти з

оточуючими [4, с. 61].

Створення ситуацій дискусії та розв'язання проблем: Інтерактивні технології включають створення обстановки, яка сприяє обговоренню різних точок зору та пошуку рішень у проблемних ситуаціях [4, с. 61].

При організації інтерактивного навчання на заняттях слід враховувати деякі важливі аспекти [5, с. 24-25]:

1. Залучення всіх учасників: Це означає використання технологій, які дозволяють включити кожного учня у процес обговорення. Крім того, важливо, щоб викладачі також були активно включені у роботу з використанням активних методів навчання [5, с. 24-25].
2. Психологічна підготовка учасників: Не всі учасники можуть бути психологічно готові до активної участі у заняттях. Тому важливо проводити розминки, постійно заохочувати учнів до активної участі та надавати можливості для самореалізації [5, с. 24-25].
3. Оптимальна кількість учнів: Кількість учасників не повинна перевищувати 30 осіб. Тільки в такому випадку можлива продуктивна робота в малих групах, де кожен учень має можливість бути почутим, а кожній групі надається можливість виступити за проблему [5, с. 24-25].
4. Приміщення для навчання повинно бути організоване так, щоб усі учасники могли легко пересуватися для роботи у великих і малих групах і мати можливість сидіти в комфортному положенні. Також важливо мати підготовлені посібники або роздаткові матеріали для творчої роботи [5, с. 24-25].
5. Процедури і регламент слід обговорити на початку заняття і дотримуватися їх протягом усього часу. Наприклад, учасники повинні домовитися про повагу до кожної висловленої думки [5, с. 24-25].
6. Поділ учасників семінару на групи повинен ґрунтуватися на добровільності, можливо, використовуючи принцип випадкового вибору [5, с. 24-25].

Ці принципи інтерактивного навчання активно сприяють розвитку

мовних та когнітивних навичок учнів, створюючи стимулююче навчальне середовище. Більше того, ці методи сприяють розвитку критичного мислення, творчих здібностей та спроможності до співпраці, що є ключовими компетенціями у сучасному світі [5, с. 24-25].

Отже, з цього можемо зробити висновок, що інтерактивні методи навчання відіграють вирішальну роль у процесі ефективного вивчення лексики, оскільки забезпечують глибше засвоєння матеріалу та стимулюють активне застосування нових слів у практиці. Через активне залучення учнів у навчальний процес, такі методи не тільки підвищують мотивацію та інтерес до вивчення мови, але й сприяють кращому запам'ятовуванню матеріалу.

Висновки до розділу 2

Отже, ми виявили, що принципи Нової української школи сприяють формуванню глибокого розуміння мови, акцентуючи на практичному використанні отриманих знань. Основними рисами сучасних підходів є інтерактивність, зосередженість на комунікативних вміннях, використання інноваційних методів та технологій. Більше того, важливою частиною цих підходів є індивідуалізація навчання, що дозволяє кожному учневі розвиватися відповідно до його потреб та темпу. Тому можемо підсумувати, що сучасні підходи до викладання англійської мови в середній школі відповідають принципам Нової української школи, сприяючи створенню стимулюючого середовища для навчання та розвитку особистості кожного учня.

У другому параграфі досліджено, що інтерактивне навчання є ефективним освітнім підходом, що активно залучає учнів до процесу навчання через постійну взаємодію та співпрацю. Воно сприяє розвитку ключових здібностей, таких як критичне мислення, комунікаційні навички та самостійність. Хоча інтерактивне навчання має свої переваги, такі як збільшення пізнавальних можливостей учнів та високий рівень засвоєння знань, його впровадження вимагає належної підготовки та методичної підтримки вчителів. Врахування важливих аспектів організації інтерактивного навчання допомагає створити сприятливі умови для ефективного навчання та розвитку учнів. До того ж, було розглянуто різноманітні інтерактивні методи навчання, такі як кооперативна навчальна діяльність, фронтальна робота, дискусійне навчання та ігрове навчання. Виявлено, що інтерактивні методи навчання можуть значно покращити ефективність навчання порівняно з традиційними методами, оскільки вони створюють учням можливість використовувати здобуті знання у практичних ситуаціях, розвивають їхні навички співпраці та комунікації. Таким чином, інтерактивні методи навчання є важливим і ефективним інструментом для підвищення якості освіти та забезпечення зростання мотивації та задоволення

учнів у навчальному процесі.

У крайньому параграфі, було досліджено, що вивчення лексики є ключовим аспектом в процесі вивчення іноземних мов, особливо з урахуванням сучасних вимог до комунікативних навичок учнів. Використання інтерактивних методів навчання є ефективним інструментом для розвитку лексичної компетентності. Українські науковці провели дослідження, що підтверджують ефективність такого підходу. Інтерактивне навчання акцентує увагу на взаємодії учня з навчальним оточенням та сприяє практичному використанню мови в різних ситуаціях. Використання різноманітних інтерактивних методів та мультимедійних технологій сприяє покращенню навчального процесу та розвитку ключових навичок учнів.

РОЗДІЛ 3. АПРОБАЦІЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

3.0 Вступні зауваження

У Розділі 3 описано проведення та організація пробного навчання з використанням інтерактивних методів для учнів середньої школи. Крім того, висвітлено показники сформованості іншомовної лексичної компетентності школярів та надано інтерпретацію отриманих результатів „до” та „після” пробного навчання та анкетування.

3. 1 Організація та проведення пробного навчання

Сучасний вчитель іноземної мови повинен будувати урок в такий спосіб, щоб кожний його етап сприяв вирішенню основної навчальної задачі. Це може бути формування навичок письма, читання, говоріння та аудіювання. Добре відомо, що будь-яка активність є продуктивною, якщо вона вмотивована, тобто ґрунтується на внутрішньому стимулі, на усвідомленні її доцільності. Матеріал уроку має поєднувати не лише тексти підручника, але й вміло підібрані інтерактивні вправи, відео, пісні, Слід надавати перевагу колективним формам роботи, навчально-рольовим іграм [32, с. 41].

Для перевірки ефективності методів навчання, підтвердження чи спростовування гіпотез та збору даних проводиться пробне навчання. **„Пробне навчання** – це дослідження, побудоване переважно на ерудиції та педагогічній інтуїції вчителя, який здійснює науковий пошук” [11, с. 17]. За таких умов педагог, керуючись власним досвідом, без ґрунтовного і ретельного вивчення наукової проблеми, здійснює дослідження, яке підтверджує або спростовує висунуте і попередньо теоретично обґрунтоване припущення, що має на меті вдосконалення певних складових процесу викладання іноземної мови [11, с. 17]. Пробне навчання найчастіше проводиться в умовах реального навчального процесу і відразу оцінюється його ефективність.

Третій розділ ґрунтується на проведенні дослідження ефективності використання інтерактивних методів навчання для формування лексичної компетентності учнів 6-го класу. Мета дослідження – перевірити гіпотезу про те, що використання інтерактивних методів навчання є більш ефективним в порівнянні із традиційними методами для формування лексичної компетентності учнів.

З метою перевірки ефективності використання інтерактивних методів навчання, було проведене пробне навчання, яке проводилось у три етапи:

1. На констатувальному етапі дослідження ми запропонували школярам

пройти тестування для визначення їхнього рівня лексичної компетентності.

2. На формувальному етапі, було проведено пробне навчання із використанням інтерактивних методів, таких як інтерактивні вправи, вікторини та ігри (Wordwall, Liveworsheets, Kahoot, Quizlet), презентації (Twinkl), та відео матеріали (The Singing Walrus, Smile and Learn). Метою цього було підтвердження чи спростування висунутої гіпотези та збільшення ефективності навчання іноземною мовою, зростання учнівської зацікавленості та взаємодії на уроках англійської мови.
3. На заключному етапі, що має назву діагностичний, ми проаналізували лексичну компетентність учнів після проведення пробного навчання та зіставили результати першого тесту (до проведення пробного навчання) із результатами другого тестування (після проведення пробного навчання). Це дало можливість побачити чи покращилась лексична компетентність школярів через навчання інтерактивними методами навчання.

У пробному навчанні взяли участь 15 осіб (9 дівчат та 6 хлопців). Учасниками були школярі 6-го класу із Великоключівського ліцею у період з 09. 09. 2024 року по 04. 10. 2024 року. У процесі навчання учні вивчали теми згідно календарного планування, але із використанням інтерактивних методів. Школярі навчалися за книгою „Prepare. Ukrainian Edition” (автор – Джоанна Коста, Мелані Вільямс).

Задля оцінки рівня ЛК учнів, було здійснено тестування. Воно складалося із 20 тестів (див. Дод. А). Критерії та рівні оцінювання – у додатку Б.

Рівень лексичної компетентності учнів до початку пробного навчання, який був визначений за допомогою вхідного тесту можемо зобразити за допомогою діаграми (рис. 3.1).

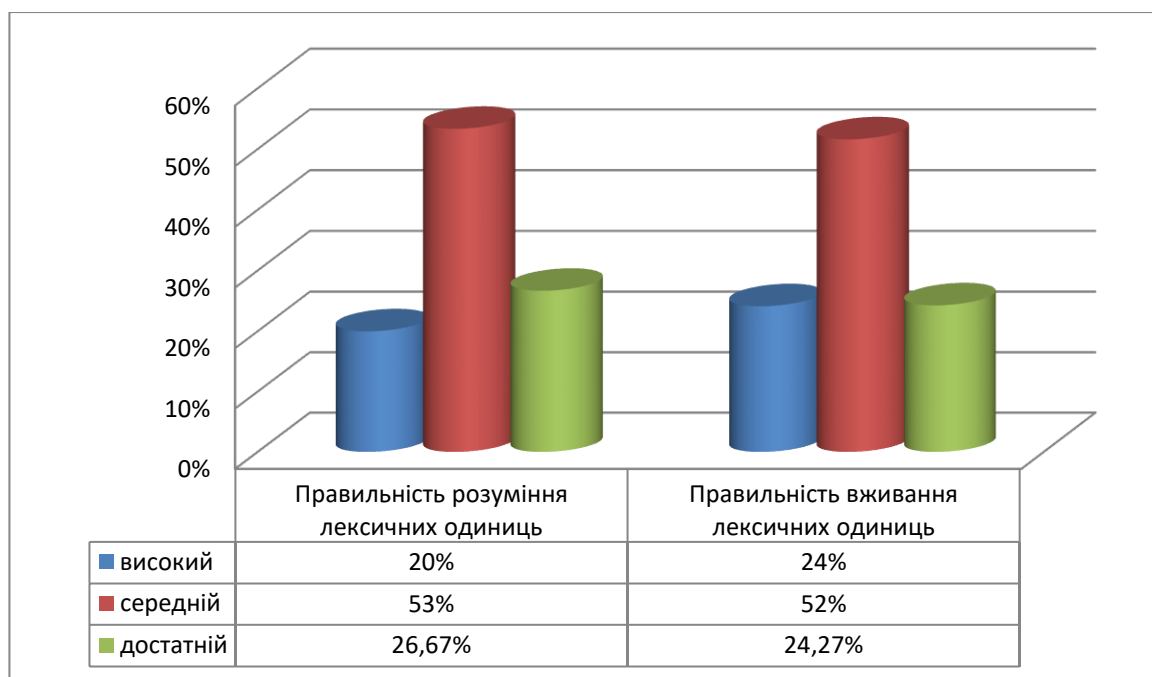

Рис. 3.1. Рівень лексичної компетентності учнів 6 класу, до проведення пробного навчання.

Орієнтуючись на отримані результати із вхідного тестування можемо стверджувати, що переважна кількість школярів, згідно із оцінкою правильності розуміння лексичних одиниць, володіють середнім рівнем – 53, 33% (8 учнів). Крім того, в 3 учнів високий рівень лексичної компетентності, що відповідає 20%, та в 26,67% учнів – достатній рівень, а це – 4 учня.

Під час пробного навчання використовувались інтерактивні методи задля активного залучення учнів в освітній процес, що в свою чергу ефективно впливало на формування лексичної компетентності школярів. Уроки проводились впродовж 3 тижнів. Зняття були по 45-хвилин два рази в тиждень.

Підготовка пробного навчання мала декілька поетапних кроків. Спочатку проводився пошук і створення навчальних матеріалів згідно освітньої теми на згаданих вище онлайн-ресурсах. Наступним кроком була розробка плану уроку включаючи підібраний матеріал. У навчальний план уроку ми намагалися додати більше інтерактивних завдань та різних форм роботи, таких як індивідуальна робота, робота в парах та групах. Крайнім етапом підготовки було проведення уроку в класі. На уроках школярі

виконували інтерактивні вправи та тести, переглядали відео та слухали аудіо, взаємодіяли один з одним в діалогах та іграх. Онлайн-вправи ми демонстрували на екрані, або коли була потреба чи можливість, то розсилали вправу чи квіз школярам на телефони і вони виконували завдання самостійно чи в парі. До того ж, коли була потреба то учні отримували домашнє завдання в онлайн-форматі, де вони виконували якусь інтерактивну вправу і разом практикували лексику, яка вивчалася.

Загалом, урок під час пробного навчання проходив за таким планом (див. Дод. В): спочатку проводилась діяльність за допомогою якої, учні повторювали попередній лексичний матеріал чи граматичну тему і налаштовували своє сприйняття на іноземну мову. Можемо навести наочний приклад такої вправи із сайту Wordwall (рис. 3.2.):

Рис. 3.2. Вправа „Відповідники” з онлайн-ресурсу Wordwall [43].

Наступним етапом було представлення нової лексики та перегляд відео [48]:

<https://www.youtube.com/watch?v=9LZPHvQJABQ&t=159s&pp=ygUac2Nob29sIHN1cHBsaWVzIHZvY2FidWxhcnk%3D>

Після ознайомлення із лексичним матеріалом, було подано декілька інтерактивних вправ для практики із онлайн-ресурсів: Wordwall, Liveworksheets і Twinkl. Можемо навести приклади цих вправ:

Презентація в Twinkl. Учні об'єднуювались в групи і відгадували шкільне приладдя (рис. 3.3.)

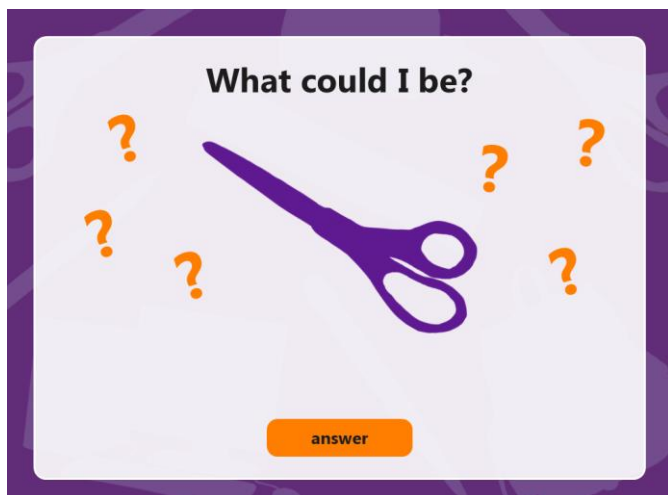

Рис. 3.3. Презентація на тему „Шкільне приладдя” з сайту Twinkl.

Інтерактивні вправи на Liveworksheet, де першу частину завдань учні виконували самостійно, а другу – в парах (рис. 3.4. та рис. 3.5.)

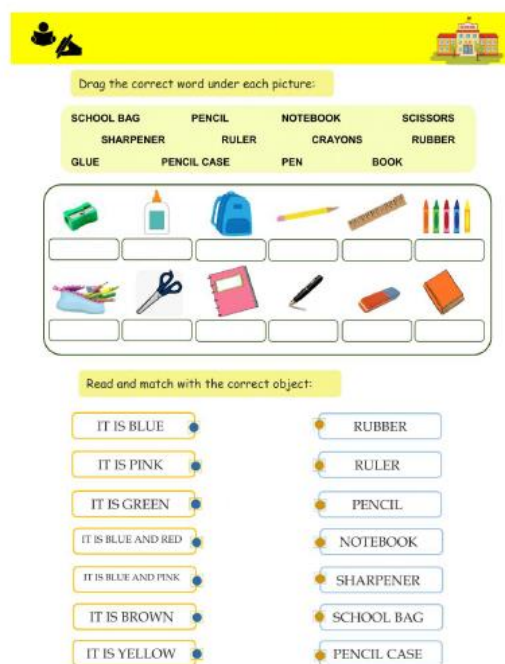

Рис. 3.4; Рис. 3.5 Вправа на тему „School supplies” з онлайн-ресурсу „Liveworksheets” [46].

Крім того, учні виконували вправу на розуміння прочитаного тексту (рис. 3.6).

Hello! My name is Emma and I live in the U.S.A. Today is my first day of school. I am so excited! Because I am going to see my old friends and also my school supplies are new!

I have a pink bag, a yellow pencil, colored pencils, a green pencil case, and also a notebook. But I don't have an rubber, a pen, a ruler and books. My mom is going to buy them today. I love my new bag! It is my favorite color!

1- Read again and select the school things she has.

 LIVEWORKSHEETS

Рис. 3.6. Вправа „Reading comprehension” з сайту Liveworksheets [47].

На домашнє завдання учні мали виконати квіз у програмі Kahoot (рис. 3.7).

Questions (10) [Show answers](#)

1 - Quiz

What is this?

a pen

a pencil

an eraser

a pencil sharpener

20 sec

✗

2 - Quiz

What is this?

20 sec

3 - Quiz

What is this?

20 sec

Рис. 3.7. Тест на тему „School supplies” з онлайн-ресурсу Kahoot [45].

Узагальнюючи вищесказане, можемо зробити висновок, що використання інтерактивних методів навчання може ефективно впливати на засвоєння лексичних одиниць під час навчання, що в свою чергу має позитивний вплив на формування лексичної компетентності. Завдяки

інтерактивним вправам уроки стають дуже результативними та цікавими, а це відповідно покращує вмотивованість та активність учнів на уроці.

3.2 Критерії та показники сформованості іншомовної лексичної компетентності учнів 6 класу

В ході нашого дослідження, лексична компетентність може бути оцінена на високому, середньому, достатньому та початковому рівнях [12, с. 153]. З огляду на це, можемо навести наступну шкалу оцінки правильності вживання та розуміння лексичних одиниць в ході тестування (див. Дод. Б).

Згідно із твердженням О. Бігич та інших українських дослідників, в учнів середньої школи зростає кількість самостійної роботи в порівнянні з молодшою школою. Навчальний процес починає збагачуватись різноманітними освітніми діяльностями. У вивченні іноземної мови активно використовуються найбільш наближені до реальних умов мовленнєві ситуації. Більше того, зростає обсяг ЛО, що впливає на формування лексичної компетентності [9, с. 219].

Мовний інвентар в учнів 6 класу як зазначено в „Навчальних програмах з іноземних мов” має містити теми та лексичний діапазон, які окреслені в таблиці 3.1.

Тема	Лексичний діапазон
Я, моя родина, мої друзі	зовнішність людини риси характеру
Покупки	відвідування магазинів види магазинів асортимент товарів гроші
Харчування	традиції харчування назви страв
Спорт	види спорту спортивні уподобання
Подорож	транспорт підготовка до подорожі проїзні документи
Україна	Київ визначні місця

Продовження таблиці 3.1.

Велика Британія	Лондон, визначні місця
Шкільне життя	улюблені навчальні предмети види діяльності на уроках шкільне приладдя

Таблиця 3.2. Мовний інвентар – лексика учнів 6 класу [38].

Рівень знання іноземної мови на кінець шостого класу згідно чинної програми має відповідати рівню А1 за "Загальноєвропейськими Рекомендаціями..." [33, с. 167].

До того ж "Загальноєвропейські Рекомендації..." ілюструють шкалу знань лексичного діапазону (таблиця 3.2.).

Лексичний діапазон	
C2	Може вільно користуватись дуже широким лексичним репертуаром, у тому числі ідіоматичними виразами та колоквіалізмами; виявляє розуміння конотативних рівнів значення.
C1	Вільно володіє широким лексичним репертуаром, що дозволяє долати важкі місця шляхом перефразування; пошуки виразів або альтернативних стратегій ледь помітні; вільно вживає ідіоматичні вирази та колоквіалізми.
B2	Вільно володіє лексикою на найбільш загальні теми та теми, пов'язані з його/її сферою діяльності. Може варіювати формулювання, щоб уникнути частих повторів, проте лексичні помилки можуть спричиняти невпевненість та інакомовлення.
B1	Має достатній лексичний запас, щоб висловитись з деякими перефразуваннями на більшість тем, що зустрічаються в його/її повсякденному житті: сім'я, хобі та інтереси, робота, подорожі, останні події.
A2	Має достатній лексичний запас, щоб здійснювати звичайні повсякденні трансакції, до яких входять Знайомі ситуації і теми. Має достатній лексичний запас для вираження основних комунікативних потреб. Має достатній лексичний запас для вирішення простих повсякденних потреб.
A1	Володіє окремими словами і фразами, пов'язаними з конкретними ситуаціями.

Таблиця 3.2. Шкала знань лексичного діапазону [33, с. 167].

Контроль рівня розвитку лексичної компетентності учнів середньої школи може проводитись через виконання комунікативних вправ, або письмових завдань. Наскільки добре учні володіють лексичною

компетентністю можна перевірити за допомогою тестів із поданими варіантами відповіді, тестів де потрібно самостійно вписати правильну відповідь, завдань на погодження з твердженням чи його спростуванням та вправ, де потрібно заповнити пропуски певною лексичною одиницею [12, с. 153].

Найважливішим показником рівня сформованості лексичної компетентності є точність. Тобто, важливу роль відіграє той факт, наскільки правильно учень виконав тест та скільки було допущено помилок [12, с. 153].

У підсумку, можемо висловити думку, що тестування є чудовим засобом для перевірки лексичної компетентності, адже учні під час контролю демонструють свій обсяг словникового запасу, вміння правильно підбирати слово до контексту, вміння написати слово без помилок та розрізняти на слух слова. А це в свою чергу допомагає визначити рівень сформованості лексичної компетентності.

3.3 Інтерпретація результатів пробного навчання

Після завершення пробного навчання із використанням інтерактивних методів, було здійснене вихідне тестування учнів за тестом, який наведено у додатку Г.

Відповідно до результатів отриманих із фінального тестування та за критеріями оцінювання рівня сформованості лексичної компетентності можемо подати підсумки у відсотках (рис. 3.8.).

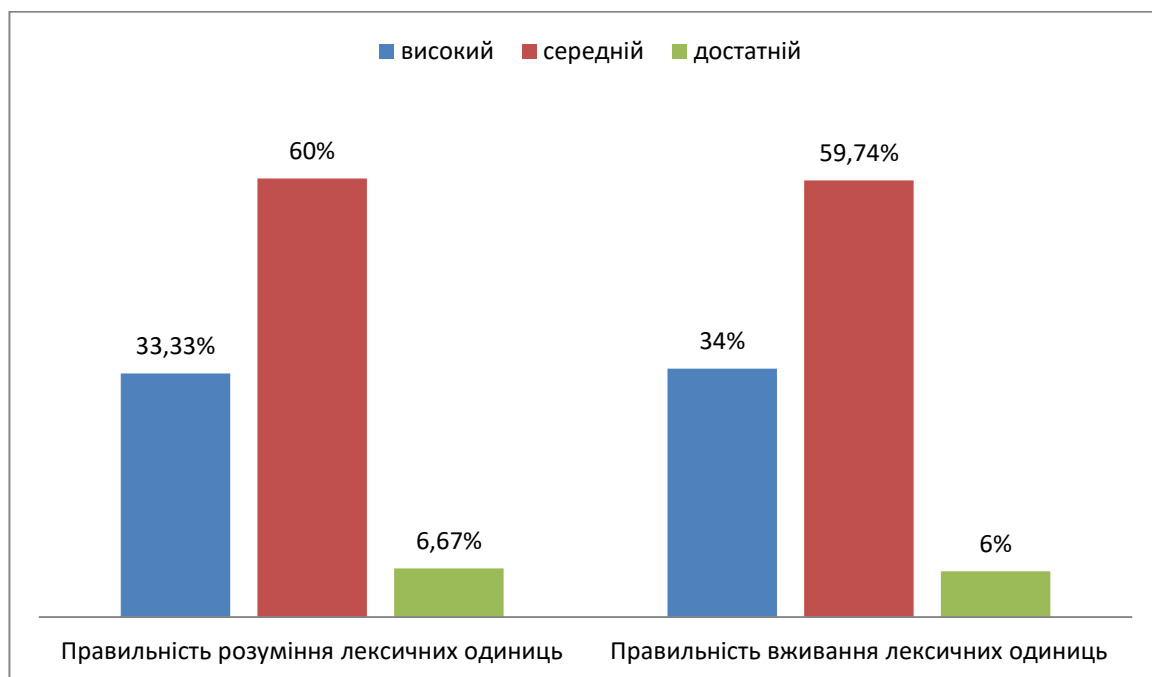

Рис. 3.8. Діаграма, що ілюструє рівні розвитку ЛК учнів 6 класу після проведення пробного навчання із використанням інтерактивних методів.

Згідно із результатами підсумкового тестування, можемо стверджувати, що за оцінкою правильності розуміння та правильності вживання лексичних одиниць основна більшість учнів демонструють середній рівень лексичної компетентності – 60% та 59,74% (9 учнів).

Таким чином, можемо зіставити отримані від учнів результати розуміння то вживання лексичних одиниць до початку та по завершенню пробного навчання (рис. 3.9.).

Рис. 3.9. Зіставлення результатів рівня розвитку ЛК учнів 6 класу до проведення та після закінчення пробного навчання.

Таким чином можемо проаналізувати як змінився рівень лексичної компетентності учнів 6 класу „до” та „після” пробного навчання. За допомогою порівняльного аналізу, ми зіставили відповіді школярів та отримали наступні результати:

кількість школярів, які володіли високим рівнем ЛК за оцінкою правильності розуміння ЛО до початку пробного навчання становила – 20%, а опісля – 33, 33%. З цього очевидно, що використання інтерактивних методів навчання збільшило кількість учнів із високим рівнем лексичної компетентності на 13, 33%;

число учасників із середнім рівнем ЛК, згідно із аналізом правильності розуміння ЛО після проведення пробного навчання становило – 60%, що на 6, 67% більше, аніж до початку дослідження;

число осіб, які володіли достатнім рівнем ЛК зменшилось до 6, 67%, що на 20% менше ніж до початку пробного навчання.

У контексті аналізу результатів правильності вживання ЛО до проведення та після завершення навчання, можемо підбити наступні висновки:

учнів із високим рівнем ЛК стало 34%, що на 10% більше, ніж до початку пробного навчання;

кількість учасників, що володіли середнім рівнем ЛК після пробного навчання становила 59,74% , що є більше на 7, 74% - до проведення уроків із використанням інтерактивних методів;

число учнів із достатнім рівнем правильності вживання ЛО після закінчення пробного навчання стало 6%, а це на 18,27% менше, ніж до початку пробного навчання.

Беручи до уваги результати нашого дослідження, ми можемо стверджувати, що пробне навчання із використанням інтерактивних методів мало позитивний вплив на формування лексичної компетентності учнів 6 класу. Оскільки певна частина школярів покращили свою ЛК у правильності використання та розуміння ЛО.

По завершенню пробного навчання, учні мали змогу пройти анкетування-опитувальник щодо нашого дослідження. Відгуки отримані від учнів надали цінну інформацію про ефективність інтерактивних методів навчання, що використовувалися в дослідженні. В опитуванні взяли участь 15 школярів 6 класу.

Анкета складалася із 6 питань (див. Дод. Д). Опитування містило запитання про рівень зацікавленості та мотивації на уроках із використанням інтерактивних методів навчання, які інтерактивні методи найбільше припали до душі учням та чи краще засвоювався новий матеріал, а особливо лексика через використання інтерактивних методів. Отримані відповіді можуть надати цінну інформацію для вчителів, які хочуть збільшити ефективність уроків іноземною мовою та покращити учнівську залученість в освітній процес.

Отримані відповіді ми можемо представити у відношенні до відсотків.

Отже, відповіді учнів на перше питання показали, що 53% (8 учнів) відзначають свій рівень зацікавленості як – високий; 40% (6 учнів) як – середній і 7% (1 учень) як низький (рис. 3.10.).

**Як ви оцінюєте свій ступінь зацікавленості
на уроках англійської мови, де
використовувались інтерактивні методи
навчання?**

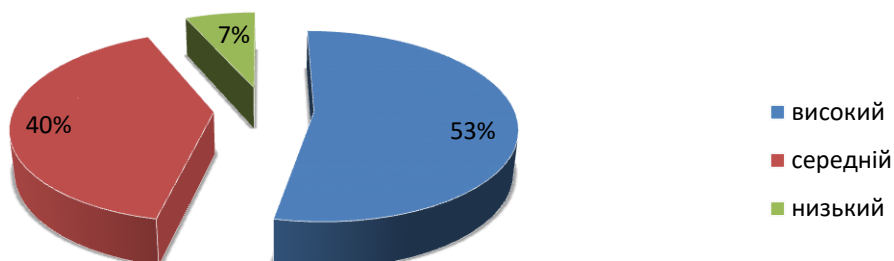

Рис. 3.10. Діаграма відповідей школярів 6 класу на перше питання анкети.

Відтак, можемо підсумувати учнівські відповіді на друге запитання – 40% (6 учнів) надали перевагу онлайн-вправам; 27% (4 учня) сподобалась домашня робота в онлайн-форматі 20% (3 учня) схилились до роботи в групах і 13% (2 учня) обрали – відеоматеріали (рис. 3.11).

**Які інтерактивні методи навчання вам
сподобались найбільше?**

■ онлайн-вправи ■ робота в групах ■ відеоматеріали ■ домашня робота в онлайн-форматі

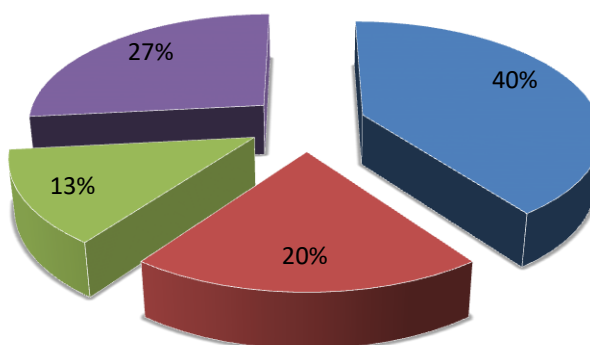

Рис. 3.11. Діаграма відповідей школярів 6 класу на друге питання

анкети.

На третє запитання анкети ми отримали наступні відповіді: 47% (7 учнів) не мали труднощів зі сприйняттям нового матеріалу; 33% (5 учнів) не мали явних проблем з розумінням нової інформації; 20% (3 учнів) інколи стикалися із нерозумінням матеріалу (рис. 3.12.)

Рис. 3.12. Діаграма відповідей школярів 6 класу на третє питання анкети.

На четверте питання опитування учні дали відповіді, які ми перетворили у відсотки: 60% (9 учнів) відзначили значний вплив інтерактивних методів навчання на вивчення лексики; 33% (5 учнів) також відчули позитивний вплив інтерактивних методів на вивчення слів; 7% (1 учень) опитуваних не помітили значних змін (рис. 3.13.)

Чи краще засвоювалась лексика за допомогою інтерактивних методів навчання?

■ Так, значно краще ■ Так, трішки краще ■ Ні, не помітив(ла) змін

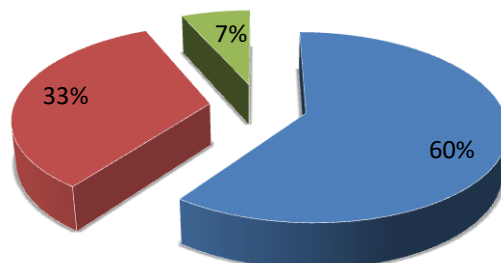

Рис. 3.13. Діаграма відповідей школярів 6 класу на четверте питання анкети.

На п'яте запитання анкети нам надали наступні відповіді: 67% (10 учнів), були дуже вмотивованими на уроках із використанням інтерактивних методів навчання; 20% (3 учнів) - відчували певну мотивацію до навчання і 13% (2 учнів) – не відчували різницю під час навчання (рис. 3.14.).

Чи відчували ви більше мотивації до навчання використовуючи інтерактивні методи

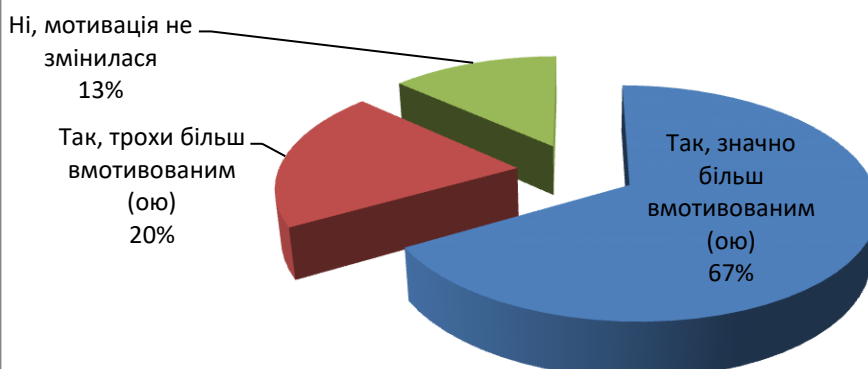

Рис. 3.14. Діаграма відповідей школярів 6 класу на п'яте питання анкети.

Відповіді на крайнє запитання демонструють наступні результати: 73% (11 учнів) обрали на користь інтерактивних методів; 14% (2 учня) поставили в пріоритет традиційні методи навчання і 13% (2 учня) утримались від вибору (рис. 3.15).

Рис. 3.14. Діаграма відповідей школярів 6 класу на шосте питання анкети.

Таким чином, можемо підбити підсумки – переважна більшість учнів 6 класу повідомили про підвищену зацікавленість, мотивацію та задоволення від виконання інтерактивних завдань, особливо під час рольових вправ та інтеграції мультимедійних засобів. Вони висловили думку, що ці види діяльності сприяли глибшому розумінню лексики в різних контекстах і підвищили їхню впевненість у використанні навичок англійської мови.

Отже, спираючись на вищевикладений матеріал можемо запевнити, що інтерактивні методи навчання суттєво сприяють формуванню ЛК учнів середньої школи з англійської мови.

Висновки до розділу 3

Третій розділ ґрунтується на проведенні пробного навчання з англійської мови в 6 класі. Метою пробного навчання було дослідження ефективності використання інтерактивних методів навчання на формування лексичної компетентності.

Пробне навчання включало в себе наступні етапи:

- 1) Проведення вхідного тестування на констатувальному етапі дослідження;
- 2) Формувальний етап дослідження – проведення циклу занять з використанням інтерактивних методів навчання;
- 3) Діагностичний етап дослідження – проведення другого тестування та порівняння отриманих результатів із вхідного та вихідного контролю;

Таким чином, було з'ясовано, що за оцінкою правильності розуміння лексичних одиниць кількість учнів:

- із високим рівнем лексичної компетентності збільшилась на 13, 33%;
- із середнім рівнем лексичної компетентності зросла на 6, 67%;
- із достатнім рівнем лексичної компетентності зменшилось на 20%.

Відповідно до оцінки правильності вживання лексичних одиниць ми отримали такі результати:

- кількість учнів із високим рівнем лексичної компетентності зросла на 10%;
- кількість учнів із середнім рівнем лексичної компетентності збільшилась на 7, 74%;
- кількість учнів із достатнім рівнем зменшилось 18,27%, ніж до початку пробного навчання.

Ці результати свідчать про позитивне підвищення рівня лексичної компетентності учнів 6 класу після проведення пробного навчання із використанням інтерактивних методів.

У другому параграфі ми з'ясували, що оцінка рівня ЛК учнів середньої школи постає важливим етапом у освітньому процесі, адже дозволяє не лише

визначити рівень лексичної бази, але й виявити труднощі, які виникають в учнів задля їхнього подальшого вирішення. Рівні розвитку лексичної компетентності, що варіюються від A1 до C2, відображають розвиток учнівського вокабуляру, а також вміння правильно використовувати лексичні одиниці в різних вправах та ситуаціях.

Більше того, ми проаналізували учнівські відповіді із анкетування про ефективність використання інтерактивних методів на уроках англійської мови і отримали такий зворотній зв'язок. Більшість учнів були задоволені проведенням пробного навчання, адже різні онлайн-вправи, відеоматеріали, презентації та ігри підвищили їхній інтерес до вивчення іноземної мови, а особливо лексики. Вони зазначили, що такі інтерактиви сприяють більш глибокому розумінню слів та кращому засвоєнню.

ВИСНОВКИ

У відповідності з поставленою метою досягнуто виконання завдань дослідження.

1. Лексична компетентність є складовою частиною мовних здібностей, що включає свідоме й мотивоване оволодіння лексичними засобами мови та вміле їх використання. Ця компетентність включає три ключові аспекти: лексична навичка, лексичні знання та лексична усвідомленість. Оволодіння ЛК передбачає засвоєння форми, значення та вживання слів. Процес формування іншомовної лексичної компетентності учнів поділяється на три етапи: ознайомлення із новими словами, автоматизація нових лексичних одиниць та застосування вивчених слів. Для того щоб розвивати словниковий запас учнів, необхідно вміти залучати лексику у цікаву для школярів діяльність. Тому одним із важливих завдань, які постають перед сучасним учителем, є виховання в учнів інтересу до навчання.
1. НУШ передбачає розгляд вивчення іноземної мови як засобу формування всебічно розвиненої особистості, яка має намір брати активну участь у житті суспільства. Для того щоб провести ефективний урок іноземної мови, вчитель має послуговуватись не лише іншомовними матеріалами, але й здійснювати навчання виключно іноземною мовою. Таким чином, багаторазово повторюваний матеріал стане зрозумілим для школярів, навіть якщо вони ще не опрацьовували його. Основна мета викладання англійської мови в середній школі за принципами НУШ полягає в тому, щоб дати учням не лише знання мови, але й розвивати їхнє критичне мислення, творчість та здатність ефективно співпрацювати з людьми.
2. Учні середньої школи переживають етап підліткового віку, а це в свою чергу спричиняє значні зміни в фізичному та емоційному планах. Це може вплинути як успішність школярів так і на їхню поведінку, тому завдання вчителя полягає в тому щоб підтримати та допомогти учням пройти цей період. Крім того, емоційно важливо створювати позитивне та

підтримуюче навчальне середовище, сприяючи їхньому самовизначенню та соціальній адаптації. Характерними віковими особливостями учнів середньої школи є: посилена увага до власного внутрішнього світу; втрата зовнішніх авторитетів, опора на особистий досвід; моральний критицизм, негативізм; самовпевненість; бурхливе виявлення нових почуттів разом з статевим дозріванням. Розуміння вікових особливостей учнів середньої школи є ключовим для успішного ведення навчання та сприяння повноцінному розвитку кожної особистості.

3. Вивчення англійської мови за допомогою інтерактивних методів чудово заохочує учнів до активності на уроці. Основою інтерактивного навчання є те, що навчальний процес відбувається за урахуванням постійної та жвавої взаємодії всіх учнів. Мета інтерактивного навчання полягає в створенні таких умов для навчання, де учень може простежити свої успіхи та побачити помилки. Інтерактивні методи навчання включають в себе кооперативну навчальну діяльність, фронтальну роботу, дискусійне та ігрове навчання. Перевагами у інтерактивних методах навчання постають: активне залучення, розвиток комунікативних навичок, мотивація, застосування різноманітних засобів, сприяння співпраці, практична орієнтація, розвиток критичного мислення. Одним із головних недоліків є відсутність заздалегідь розроблених уроків англійської мови, що призводить до витрачання великої кількості часу на пошук та знайдення чи створення необхідних матеріалів.
4. В середній школі на розвиток лексичної компетентності має вплив послідовний і системний підхід до навчального матеріалу. Як відомо, однією з головних цілей вивчення іноземної мови є розвиток лексичної компетентності. Постає проблема застосовування таких методів навчання, які, з одного боку, максимально відповідали б віковим особливостям дітей шкільного віку, а з іншого – сприяли б належному засвоєнню ними іншомовного матеріалу. Такими методами є інтерактивні технології навчання, які допомагають сформувати іншомовну лексичну

компетентність у цікавіший та ефективніший спосіб. З цієї точки зору, робота в парах і малих групах, виконання онлайн-вправ та тестів сприяє найбільшому ступеню ефективності для розвитку лексичної компетентності учнів, оскільки вони мають можливість відразу використовувати нові слова у завданнях та додавати раніше вивчені слова до своїх висловлювань.

5. Задля перевірки ефективності використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови було проведено апробацію пробного навчання. Дослідження включало тестування, організацію навчання та анкетування, що підтвердило результативність такого підходу до навчання. У пробному навчанні взяли участь 15 учнів 6-го класу із Великоключівського ліцею у період з 09. 09. 2024 року по 04. 10. 2024 року. Спочатку було здійснено вхідне тестування, яке допомогло визначити рівень лексичної компетентності учнів до початку пробного навчання. Далі було проведене пробне навчання з використанням інтерактивних методів. Через деякий час було проведене вихідне тестування та анкетування учнів.
6. Опираючись на порівняння отриманих результатів із попереднього та підсумкового тестування можемо стверджувати, що використання інтерактивних методів навчання ефективно впливає на формування лексичної компетентності учнів середньої школи. Адже кількість учнів із високим та середнім рівнями збільшилась, а число із достатнім рівнем правильності розуміння та вживання ЛО зменшилось. Крім того, ми проаналізували відповіді учнів на запитання в анкеті-опитувальнику і можемо зробити висновок, що учням сподобалися уроки іноземної мови із використанням інтерактивних методів. Вони відзначили, що такий підхід до навчання позитивно вплинув на засвоєння лексики і сприяв більшому інтересу та активності до освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бичківська Т. М. Використання інтерактивних методів навчання у процесі формування комунікативної компетенції учнів на уроках англійської мови. *Науковий блог. Національний університет „Острозька академія”*. Івано-Франківськ, 2017. 4с.
2. Годованець Н. І., Леган В. П. Короткий огляд інтерактивних методів навчання іноземної мови. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: „Педагогіка. Соціальна робота”*. Ужгород, 2017. С. 60-62.
3. Душніцька І. І. Важливість вивчення іноземних мов у сучасному світі та роль навчальної гри у цьому процесі. *Англійська мова та література: науково-метод. Журн. № 19-21*. С. 30-35.
4. Золотарьова А. В. Інтерактивне навчання на уроках англійської мови як складова інноваційних технологій. *Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції „Особливості викладання української та іноземної мови в школі: теорія та практика”*. Херсон, 2020. 3с.
5. Кобюк Ю. Підготовка майбутнього вчителя до застосування інтерактивних технологій у професійній діяльності. *Методичні рекомендації*. Київ, 2016. С. 24-25.
6. Красуля А. Застосування мобільних технологій з метою розвитку іншомовної лексичної компетентності учнів при вивченні англійської мови. *Теоретична і дидактична філологія. Серія „Філологія”*. Випуск 32. Суми, 2020. С. 49-59.
7. Кучерук О. А. Формування лексичної компетентності учнів засобами комп'ютерних ігор у навчанні української мови. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 63, № 1. С. 49–50.
8. Методика компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів 5-6 класів гімназій: метод. Посіб. В. Г. Редько та 72072. Київ, 2022. 313с.
9. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
10. Наконечна Л. Основи формування лексичної компетенції майбутніх вчителів початкової школи задля професійної діяльності в умовах діалектного середовища. *Гірська школа українських Карпат №21*. Івано-Франківськ, 2019. С. 65-71.
11. Ніколаєва С. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. 2-ге вид. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.

- 12.Панзига О. М. Контроль рівня сформованості рецептивних мовних компетентностей майбутніх вчителів у самостійній роботі. Вісник № 141. 2016. С. 152-154.
- 13.Пасічник О. Вікові особливості учнів 5-6-х класів та їх вплив на добір змісту навчання іноземних мов. *Проблеми сучасного підручника*. Вип. 25.Київ, 2020. С. 88-102.
- 14.Плюшко Г. Г. Використання інтерактивних методів навчання. *Методичні рекомендації*. Київ, 2012. С. 8-10.
- 15.Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лекчисної компетенції. *Іноземні мови* №4. Київ, 2010. С. 16-23.
- 16.Фенрих П. Інтерактивні методи навчання: навч. посібник. Щецин-Львів, 2005. С. 23-24.
- 17.Холод І. В. Методика викладання англійської мови. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Умань, 2018. 167 с.
- 18.Шевченко Є. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. *Англійська мова та література* №24. 2005. С. 4-6.
- 19.Ярема І. А. Зміст формування англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому говорінні студентів металургійних спеціальностей. *Вісник Запорізького національного університету*. Запоріжжя, 2012. №1 (17). С. 197-203.
- 20.A Review of the Traditional and Current Language Teaching Methods. *International Journal of Innovation and Research in Educational Sciences*. 2016. Vol. 3, no. 2. P. 82–86.
- 21.Hrybinyk Y., Halai T., Bezaniuk Y. Formation of lexical competence in English for students of higher educational establishments in Ukraine under conditions blended learning. *Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Проблеми викладання іноземних мов у закладах вищої освіти»*. Ivano-Frankivsk, 2021. С. 151-154.
- 22.Karimova S. Stages of development of lexical competence of future foreign language teachers. *Mental enlightenment scientific – methodological journal*. 2024. 141-148 p.
- 23.Karnikau R. end F.McElroy, Communication for the safety professional. Chicago, 1975. 240p.
- 24.Lobanova S. Formation of Lexical Competence in Applicants for Education at Distance Learning. *World Journal of English Language*. Vol. 13, No. 4; 2023. 49-55 с.

25. Mamirova M. X. qizi. Using Interactive Methods in Teaching English at Schools. *International journal of human computing studies*. 2022. 4 с.
26. Rozumna T. S. The formation of lexical competence of future teachers of foreign languages by means of interactive methods. *Вісник Запорізького національного університету*. Бердянськ, 2018. №2(31). С. 117-120.
27. Rychka T., Lisovska R. Formation of the foreign language lexical competence: theoretical dimension. *Загальна педагогіка та історія педагогіки*. 2022. Vol. 2, no. 43. P. 98.
28. Semenchuk O. Yu. Interactive techniques in the process of teaching students economic terminology. *Вестник Карагандинского университета*. Ternopil, 2016. Серия «Педагогіка». № 1(81). С. 102-103.
29. Test Control of English Grammatical 74o74d Lexical Competencies of Secondary School Pupils in Ukraine / N. Ponomarenko et al. *Arab World English Journal*. 2023. Vol. 14, 74o. 1. P. 513–522.
30. Багато методів навчання іноземних мов – комбінуйте їх! *НУШ. Нова українська школа*: веб-сайт. 2018. URL: <https://nus.org.ua/view/bagato-metodiv-navchannya-inozemnyh-mov-kombinujte-yih/> (дата доступу: 13.12.2023)
31. Гаймахер К. Є. Прогресивні методи розвитку лексичної компетентності учнів старшої школи на уроках англійської мови: веб-сайт. 2022. URL: https://otherreferats.allbest.ru/pedagogics/01379427_0.html (дата доступу: 12.11.2023)
32. Гусленко І. Ю. Конспект лекцій з дисципліни «методика навчання іноземних мов». <https://nua.kharkov.ua/>. URL: <https://nua.kharkov.ua/wp-content/uploads/2020/08/Gyslenko-metodika.pdf> (дата звернення: 09.10.2024).
33. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. URL: http://www.khotiv-nvk.edu.kiev.ua/Files/downloads/zagalnoyevrop_rekom.pdf (дата звернення: 15.09.2024)
34. Інтерактивні методи навчання. Сутність та призначення. Впровадження на прикладі методу «Рольова гра». *Освітній проект «На Урок» для вчителів*: веб-сайт URL: <https://naurok.com.ua/interaktivni-metodi-navchannya-sutnist-ta-priznachennya-vprovadzhennya-na-prikladi-metodu-rolova-gra-259479.html> (дата звернення: 20.04.2024).
35. Ісько Я. О. Використання новітніх інтерактивних методів навчання на уроках іноземної мови: веб-сайт. Житомир. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/28269/1/%D0%86%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%202.pdf> (дата доступу: 15.12.2023)

36. Конспект лекцій методика формування іншомовної лексичної компетентності. *Scribd*.
URL: <https://ru.scribd.com/document/431182852/Конспект-Лекцій-Методика-Формування-Іншомовної-Лексичної-Компетентності> (дата звернення: 23.04.2024)
37. Методики викладання англійської мови. *Cambridge club*: веб-сайт. 2021.
URL: <https://cambridge-club.kyiv.ua/metodiki-prepodavaniya-anglijskogo-jazyka/> (дата доступу: 17.12.2023)
38. Навчальні програми з іноземних мов¹ для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи. *Міністерство освіти і науки України*.
URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programy-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf#page26> (дата звернення: 15.09.2024)
39. Нова українська школа. *Вікіпедія*: веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0#cite_note-0-9 (дата доступу: 13.12.2023)
40. Нова українська школа. *Міністерство освіти і науки України*: веб-сайт.
URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата доступу: 13.12.2023)
41. Особливості психосоціального розвитку учнів основної школи. *Основи здоров'я збереженої компетентності. Курс підготовки вчителів*: веб-сайт. URL: <http://multycourse.com.ua/ua/page/16/60> (дата доступу: 17.12.2023)
42. Руханка танець „Pen, Eraser and Pencil Case”. *Creative Teacher*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Mzhjp_Phfg (дата доступу: 03.09.2024)
43. Характеристика вікових особливостей сучасних школярів. *Гімназіум*: веб-сайт.
URL: <http://gymnasium152.edu.kh.ua/Files/downloads/%D0%A5%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20%D0%B2%D1%96%D0%BA%D1%83%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B2%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%20%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%B7%20%D1%82%D0%B0%20%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%20%D0%B2%D0%B7%D0%B0%D1%94%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D1%96%D1%97%20%D0%B7%20%D0%B4%D1%96%D1%82%D1%8C%D0%BC%D0%B8.pdf> (дата доступу: 12.12.2023)

44. Family. Wordwall. URL: <https://wordwall.net/uk/resource/72984711/%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0/family-go-getter-1> (дата доступу: 03.09.2024)
45. School Supplies. Kahoot. URL: <https://create.kahoot.it/share/duplicate-of-school-supplies/9b2cd249-b1b6-4345-9eb5-6fc01f436013> (дата доступу: 04.09.2024)
46. School Supplies 1. Liveworksheets. URL: <https://www.liveworksheets.com/w/en/english-second-language-esl/2190900> (дата доступу: 04.09.2024)
47. School Supplies Reading Comprehension. Liveworksheets. URL: <https://www.liveworksheets.com/w/en/school-supplies/933182> (дата доступу: 04.09.2024)
48. School Supplies. Wordwall. URL: <https://wordwall.net/uk/resource/5390793/school-supplies> (дата доступу: 04.09.2024)
49. School Vocabulary I – Vocabulary for kids. Smile and Learn. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9LZPHvQJABQ> (дата доступу: 03.09.2024)

ДОДАТКИ**Додаток А**

Бланк вхідного тестування рівня іншомовної лексичної компетентності учнів

6 класу

TEST 1 (20 points)

„Things in the classroom and prepositions of time”

Name: _____

Date: _____

Mark: _____

1. Guess the school supply. I help you carry your books to school. What am I?
(1 point)

- a) Pencil case
- b) Backpack
- c) Eraser
- d) Folder

2. Look at the picture and choose the correct answer (1 point)

A notebook is on the table.

- a) Yes
- b) No

3. Write the correct preposition of place (1 point)

The ruler is ____ to the yellow scissors.

4. Which school supply has the word “case” in it? (1 point)

Answer: _____

5. Complete the sentence: There is a On the chair. (1 point)

Answer: _____

6. Guess the school supply. I am small, and I erase pencil marks. What am I? (1 point)

Answer: _____

7. Find the odd one out: “pencil, pen, ruler, apple” (1 point)

Answer: _____

8. Complete the sentence: There are 7 coloured in my pencilcase (1 point)

Answer: _____

9. I can erase mistakes made with a pencil. What am I? (1 point)

Answer: _____

10. The backpack is behind the chair (1 point)

- a) yes
- b) no

11. Choose the correct spelling (1 point)

- a) Ruller
- b) Ruler
- c) Ruler
- d) Ryler

12. There isn't any glue on the table (1 point)

- a) Yes
- b) No

13. Listen to the word and choose the correct spelling (1 point)

- a) Bagpack
- b) Backpack
- c) Packbag
- d) Backpag

14. The pencil is ____ the notebook and the ruler (1 point)

Продовження додатка А

- a) Under
 - b) Between
 - c) In front of
 - d) In
15. What do you use to write on a blackboard? (1 point)
- a) Colored pencil
 - b) Marker
 - c) Chalk
 - d) Pen
16. I have pages where you can write your homework. What am I? (1 point)
- Answer: _____
17. The word desk is translated as: (1 point)
- a) Дошка
 - b) Парта
 - c) Стілець
 - d) Двері
18. The word „pencil case” is translated as „папка”? (1 point)
- a) Yes
 - b) No
19. What is the correct spelling the word „ножиці”? (1 point)
- a) Sizars
 - b) Scissors
 - c) Ssissors
 - d) Sizzers
20. What can you see in the school bag? (1 point)

- a) There is a ruler, paintbrush and notebook
- b) There is a glue, colored pencils and books
- c) There is a ruler, asissors and paint
- d) There is a sharpener, an eraser and pencils

Критерії оцінювання лексичної компетентності учнів

Мовна компетентність	Критерії оцінювання	Кількість помилок	Оцінка
Лексична Компетентність	Правильність розуміння лексичних одиниць	0-10% 11% - 25% 26% - 40% 41% - 50%	відмінно добре задовільно незадовільно
	Правильність вживання лексичних одиниць	0-10% 11% - 25% 26% - 40% 41% - 50%	відмінно добре задовільно незадовільно
	Кількість лексичних одиниць	Кількість ЛО, які контролюються: 100% - 90% 89% - 75% 74% - 60% 59% - 0	Відмінно добре задовільно незадовільно

Джерело: О. Панзига [12, с. 153]

Зразок плану-конспекту уроку із використанням інтерактивних методів
навчання для 6 класу

Тема: Шкільне приладдя.

Мета: навчальна: ознайомити учнів з основними словами на тему "Шкільне приладдя" (pen, pencil, ruler, notebook, і тд.) та вчити вживати ці слова в реченнях;

розвивальна: розвивати лексичну компетентність через інтерактивні вправи;

виховна: сформувати в учнів навички командної роботи.

Обладнання:

Справжні предмети шкільного приладдя для демонстрації.

Відео для тренування слухання та представлення нових слів:

<https://www.youtube.com/watch?v=9LZPHvQJABQ&t=159s&pp=ygUac2Nob29sIHN1cHBsaWVzIHZvY2FidWxhcnk%3D>

Відео для руханки:
https://www.youtube.com/watch?v=Mzhjp_Phfg&t=16s&ab_channel=CreativeTeacher

Презентація з інтерактивною грою для практики лексики.

897414 (2).pptx

Онлайн-вправи із Wordwall та Liveworksheets:

- 1) [Wordwal](#)
- 2) [Wordwall](#)
- 3) [Liveworksheets](#)

Роздруківки із текстом та завданням до нього.

<https://www.liveworksheets.com/w/en/school-supplies/933182>

Хід уроку (час: 45 хвилин):**Початковий етап**

I. Організація навчання (2 хв.). Привітання із учнями, оголошення теми уроку та надання інформації про заходи, які мають бути виконані в класі.

Вчитель: „*Good morning, dear students! Today we are going to revise and learn new vocabulary about school supplies. First, we will review the words from the previous lesson, next I will present the new vocabulary, and then we will do some practice activities*”

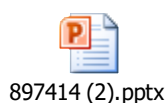
II. Розминка (5 хв.). Повторення раніше вивчених слів. Вчитель презентує учням онлайн-вправу, де їхнім завданням є знайти українські відповідники до англійських слів. Посилання на вправу – [Wordwall](#)

Основний етап

III. Пояснення нового матеріалу (8 хв.). Подача нової лексики за допомогою відеоматеріалу. Учні переглядають відео, занотують нові слова та сприймають на слух правильну вимову слів. Посилання на відео: <https://www.youtube.com/watch?v=9LZPHvQJABQ&t=159s&pp=ygUac2Nob29sIHN1cHBsaWVzIHZvY2FidWxhcnc%3D>

Продовження додатка В

IV. Практика (15 хв.). Учні виконують інтерактивні вправи. Вчитель об'єднує учнів у дві команди та демонструє презентацію. Завдання школярів відгадати тінь якого шкільного приладдя зображено на екрані.

897414 (2).pptx

Наступне завдання полягає у виконанні онлайн-вправи. Вчитель об'єднує учнів в пари та надсилає вправу. Завдання школярів полягає у виконанні вправи на слухання, вправи на знайдення відповідників та з'єднання слів із правильним описом. Посилання на вправу – [Liveworksheets](#).

Крайнім практичним завданням виступає вправа на розуміння прочитаного. Школярі виконують цю вправу кожен самостійно. Вчитель роздає роздруківки із текстом та завданням до нього. Посилання на матеріали - [Liveworksheets](#)

Reading Comprehension

Hello! My name is Emma and I live in the U.S.A. Today is my first day of school. I am so excited! Because I am going to see my old friends and also my school supplies are new! I have a pink bag, a yellow pencil, colored pencils, a green pencil case, and also a notebook. But I don't have an rubber, a pen, a ruler and books. My mom is going to buy them today. I love my new bag! It is my favorite color!

1- Read again and select the school things she has.

2- Select the objects she doesn't have

Ruler Pencils Books Rubber

Folder Pen

3- Answer the questions

a. What is her name?

b. Where is she from?

c. What is her favorite color?

Продовження додатка В

V. Руханка (2 хв.). Вчитель вмикає відео на екрані, а учні повторюють рухи, для того щоб зняти напруження та перемкнути увагу. Посилання на відео: https://www.youtube.com/watch?v=Mzhjp_Phfg&ab_channel=CreativeTeacher

VI. Закріплення (комунікативна практика) (6 хв.). Перевірка виконаних завдань з вчителем та виправлення помилок. Надання зворотного зв'язку від вчителя. Учні в парах обговорюють зроблені помилки та виправляють їх разом.

VII. Узагальнення вивченого матеріалу (5 хв.). Інтерактивна вправа «Вікторина». Вчитель демонструє вправу на екрані, а учні обирають правильну відповідь. Посилання на вправу – [Wordwall](#).

Завершальний етап

VIII. Пояснення домашнього завдання (1 хв.). Студенти повинні пройти вдома тестування у програмі Kahoot. Посилання на тест – [Kahoot](#)

Продовження додатка В

ІХ. Підбиття підсумків заняття (3 хв.). Обговорення. Студенти узагальнюють усю інформацію, отриману під час заняття, ставлять запитання щодо домашнього завдання або теми уроку. Вони діляться своїми думками та поглядами.

Додаток Г

Бланк вихідного тестування рівня іншомовної лексичної компетентності

учнів 6 класу

TEST 2 (20 points)

„School supplies” and „Sports and Games”

Name: _____

Date: _____

Mark: _____

1. True or False? (1 point)

A ruler is used to draw straight lines.

Answer: _____

2. Translate into English (each word 0,5 points):

Зошит –

Рюкзак –

3. Complete the sentence with the correct word (1 point) :

She carries a _____ full of pencils and notebooks.

4. Which sport is played on ice? (1 point)

a) Hockey

b) Swimming

c) Basketball

d) Running

5. What is this? (1 point)

Answer: _____

Продовження додатка Г

6. Which is the correct way to spell the word „футбол”? (1 point)

- a) Futball
- b) Football
- c) Footboll
- d) Futboll

7. What is the name of this sport? (1 point)

Answer: _____

8. Listen to the audio and choose which sports you hear in Ukrainian (1 point):

- a) футбол, баскетбол, гімнастика
- b) волейбол, плавання, хокей
- c) лижне катання, дайвінг, хокей
- d) футбол, волейбол, гімнастика

9. Answer the question: yes or no (1 point)

The word „compass” can be translated as „циркуль”

- a) Yes
- b) No

10. What sports do you see in the picture? (1 point)

Продовження додатка Г

Answer: _____

11. Match the item with its function (each correct answer – 0, 25 points)

Pen	a) To measure length
Eraser	b) To write
Sharpener	c) To fix mistakes
Ruler	d) To sharpen pencils

12. Fill in the missing letters (each correct answer – 0, 25 points)

- a) R__l__r
- b) S__is__o__r__
- c) D__s__
- d) B__ar__

13. What do you play with this ball?

- a) Basketball
- b) Golf
- c) Tennis
- d) Rugby

14. Write 3 sentences. What is your favourite sport and why? (1 point)

15. Find the odd one out (1 point)

„Basketball, Football, Hockey, Tennis”

Answer: _____

16. Guess the word (1 point)

„You use me to write, and I have ink inside”

Answer: _____

17. True or False? (1 point)

We use rackets to play badminton

Answer: _____

18. Translate into English (each word 0,5 points):

Плавання –

Дайвінг –

19. What sport is this item used for?

Answer: _____

20. What is this?

- a) Folder
- b) School bag
- c) Scissors
- d) Desk

Бланк анкети—опитувальника щодо ефективності використання
інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови

Прізвище та ім'я учня _____

1. Як ви оцінюєте свій ступінь зацікавленості на уроках з англійської мови, де використовувались інтерактивні методи навчання?

- Високий
- Середній
- Низький

2. Які інтерактивні методи навчання вам сподобались найбільше?

- Онлайн-вправи
- Робота в групах
- Відеоматеріали
- Домашня робота в онлайн форматі

3. Чи було легко зрозуміти новий матеріал за допомогою інтерактивних методів?

- Так, дуже легко
- Так, в основному легко
- Не завжди
- Ні, було складно

4. Чи краще засвоювалась лексика за допомогою інтерактивних методів навчання?

- Так, значно краще
- Так, трішки краще
- Ні, не помітив(ла) змін

5. Чи ввідчували ви більше мотивації до навчання, використовуючи інтерактивні методи навчання?

- Так, значно більш мотивованим(ою)
- Так, трохи більш мотивованим(ою)
- Ні, мотивація не змінилася

Продовження додатка Д

6. Якби у вас був вибір між інтерактивними і традиційними методами навчання, який би ви обрали?

- Обрав(ла) інтерактивні методи навчання
- Обрав(ла) традиційні методи навчання
- Важко відповісти